

Het Koloniaal Weekblad

ORGAAN DER VEREENIGING „OOST EN WEST”

ADRES VOOR REDACTIE EN ABONNEMENTEN:
Vereeniging „Oost en West”, Heulstraat 17, Den Haag
Telefoon 14519, Postgiro 14574

Opgericht 21 Maart 1900
door Kolonel
G. E. V. L. VAN ZUYLEN

ADRES VOOR ADVERTENTIËN:
N.V. Drukkerij Ten Hagen, Nobelstraat 20, Den Haag
Telefoon 11987 en 11988, Postgiro 17280

HOOFDVERTEGENWOORDIGER IN NED.-INDIË:
Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

„Het Koloniaal belang is
een algemeen
Nederlandsch belang”

BIJ CORRESPONDENTIE DEN NAAM VAN HET BLAD
TE VERMELDEN

DIT BLAD LIGT TER RAADPLEGING EN LEZING OP DE LEESTAFELS DER OOST- EN WEST-INDISCHE MAILBOOTEN EN DER
VOORNAAMSTE SOCIETEITEN, HOTELS, CAFE'S EN LEESINRICHTINGEN, ZOOWEL HIER TE LANDE ALS IN OOST- EN WEST-INDIË

DEN HAAG
TELEF. 36777

„AU PARADIS” Firma WEBER
& BARTELS

Salon de Coiffure pour Dames

TOUSSAINTKADE 2 bij de Prinsstraat - Tramhalte lijnen 2 en 3

PERMANENT HAIRWAVING, systeem Nestle, New-York

Schoonheids- en Anti-zenuwmassage - Moderne Haarwerken - Haarverven systeem Henné - Manicure
Bediening door geroutin. Kappers - Man spricht Deutsch - On parle français - English spoken

GEVESTIGD

FOTOGRAFISCH ATELIER
H. THEOBALD

voorheen firma CHARLS en VAN ES & Co.

BATAVIA-SOERABAIJA.

LAAN VAN MEERDERVOORT 189A.

TELEPHOON 33770.

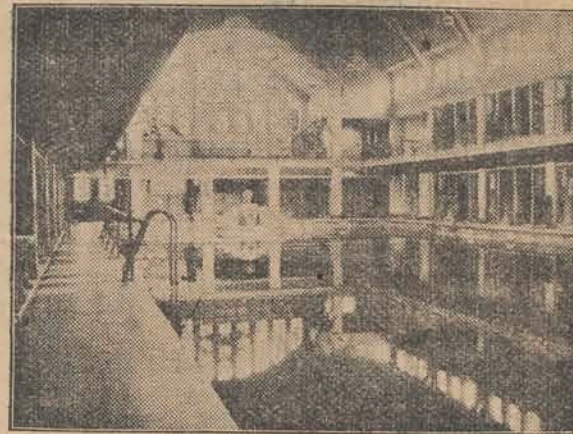
„S-GRAVENHAGE.

Bad- en Zweminrichting „DE REGENTES”

Telefoon 32739 Postrekening 69868

Weimarstraat 63, Den Haag.

In de onmiddellijke nabijheid van de Electr. tramlijnen
3, 5, 12 en de Stoomtram H. S. M.

Moderne inrichting, voldoende aan de hoogste eischen
van hygiëne en comfort voor de bezoekers.

ZWEMBADEN - KUIPBADEN - DOUCHEBADEN

Zwemabonnementen en Couponboekjes voor 50 Kuip-
of Douchebaden op voordeelige voorwaarden.

Op verlangen Zout-, Zee-, en Dennenloofbaden.

Accountantskantoor VAN LINGE

Wilhelminastraat 80 - DEN HAAG - Tel. 70922

Vertegenwoordiging in Ned.-Indië:

ADMINISTRATIEKANTOOR „UNIE”,
WINCKEL, DE LANGE & CO., Malang (Java)

BELASTINGZAKEN, ACCOUNTANCY en
Administratiën in Nederland en Ned.-Indië

E. D. VAN LINGE Rzn., Accountant, Den Haag
E. W. A. SNOEK, Oud-Insp. der Dir. Bel., „ ”
J. O. KOLKMEIJER,
Oud-Insp. van Financiën in Ned.-Indië.
W. J. L. DE LANGE, Accountant, Malang (Java)

Hoogere Burgerschool

5-JARIGEN CURSUS

(met voorbereidingsklassen)

„Instituut WULLINGS”

- VOORSCHOTEN -

In verband met Kon. Besl. van 13 Nov. 1923
is de afd. H. B. S. in Sept. 1924 na een ge-
meenschappelijke 1ste, 2de en 3de klasse gesplitst
in TWEE AFDEELINGEN:

a. Wis- en Natuurkundige afdeling

met het tegenwoordige Eind-Examen H. B. S.
5-jarigen cursus (art. 57b).

b. Litterair Economische afdeling

met het Eind-examen H. B. S. 5-jarigen cursus
bedoeld onder e in Art. 1 Kon. Besl. 13 Nov. 1923.

Kost- en Schoolgeld f1800.-, f2000.-

Tot heden slaagden:

	253	leerl. v. Eindex. H. B. S. 5-j. o.
In Juli 1924	24	„ (v/d 24) „ „ „ „
In Juli 1925	21	„ (v/d 23) „ „ „ „

Bij de instelling van het School-Eindexamen
werd het Instituut WULLINGS in 1921
aangewezen als een H. B. S. met 5-jarigen
cursus overeenkomstig artikel 45-tredecies
der Middelbaar-Onderwijswet.

Voorschoten, Juli 1925.

De Directeur: H. WULLINGS

HAAGSCHE ASSURANTIE COMP.
VOOR BRAND ENZ. VAN 1805
HOOFDKANTOOR:
BEZUIDENHOUT 1 — DEN HAAG
BRAND ■ BEDRIJF ■ INBRAAK

Instituut R. KUYPER

Amsterdam R. Vinkeleskade 61

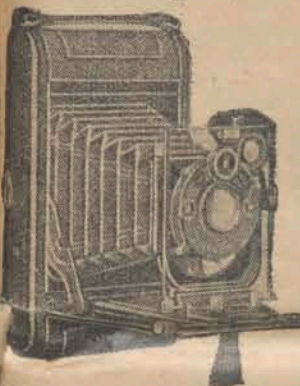
Gecomb. mond. en schriftelijke opleiding, met club- en
privaatlessen in alle hoofdplaatsen.

M.O. Staa sinrichting

M.O. Staath. h. kunde, alle acten Bookhouden (ook Staats-
praktijkdiploma) Gemeenteadministratie. Ook studiege-
legenheid voor hen die geen examen wenschen te doen.
Prospectus met examenresultaten, aanbevelingen en op-
gave van hoofdleiders en leeraren voor ieder vak, alsmede
proefles op aanvraag kosteloos.

R. A. LAPPÖHN

Photographie - Artikelen

's-GRAVENHAGE

Heerengracht 3b

Telefoon 10639

Passage 43

Telefoon 16462

SCHEVENINGEN

Palacestraat 8

ARCADIA

VOORHEEN EMPORIUM

HOOGSTRAAT 16 DEN HAAG TELEF. 14428

Dancing Matinée 4 tot 7
Soirée 8 1/2 tot 12

Four Timbertown Band

Lunch 12 tot 2 uur
Thé 3 tot 6 uur
Diner 6 tot 8 uur
Païke Trio

SCHITTERENDE ZALEN TE HUUR

VAN GULIK's Wijnhandel
 2e Louise de Colignystraat 75 Telefoon 72523
 's-Gravenhage
 Uitsluitend prima Wijnen, Whisky, Cognac
 enz., van eerste klasse huizen 5113

M. STEINS - DEN HAAG
 Korte Houtstraat 14^a
 VERTROUWD ADRES VOOR VAKKUNDIGE
 SCHOEN-REPARATIËN 5115
 In uitsluitend betere afwerking, zoowel genaaid als gepend
Eerste klasse Maatwerk.

A. LOTGERING
 Tandarts
 Suezkade 72 - Den Haag - Tel. 32305
 Spreekuren: 8.30-9 v.m. 5211
 1.30-3 namidd., 7-8 namidd. (behalve Zaterdag)

N.V. J. v. VUUREN'S HANDEL-MIJN
BRANDSTOFFENHANDEL
 DENNEWEG 67a TELEPHOON
 DEN HAAG 14427 5217

 Wenscht gij te ontvangen te kwaliteit brandstoffen, tegen billijken prijs en gegarandeerde maat? Bel dan op 14427.

A. SCHRÖDER & CO
 GROENMARKT 25, 26, 28
 'S-GRAVENHAGE 5176
BEDDENMAGAZIJN
 GROOTE KEUZE:
GEGARNEERDE WIEGEN EN LUIERMANDEN

 van eenvoudige tot fijnste uitvoering
 *
AANKLEED-COMMODES
 *
BADEN WEEGSCHALEN ENZ.

VERLOFGANGERS UIT INDIË
 kunnen in een passend milieu
TYPEN - STENO - TALEN
 en Boekhouden leeren aan het Instituut
SCHOEVEERS Stadhoudersplein 3, DEN HAAG
 Telefoon 52594

INHOUD: Een belangrijk Boek, door Dr. F. W. Stapel. — De Soldaat in dienst van de Oost-Ind. Compagnie, door M. Ch. v. Rouveroy v. Nieuwaal. — Lijst van Inl. en Maleisch-Chineesche Bladen en Periodieken, met vermelding van redactie, plaats van uitgifte, verschijndagen en richting. — Van Week tot Week. — Persoverzicht uit de Ind. Bladen: I. Uit de Eur. Pers. II. Uit de Inl. Pers. III. Uit de Chin. Pers. — Oost- en West-Indisch Literatuur-Overzicht. — Suriname. — Curaçao. — Uit den Verren Vreemde. — Berichten der Afdelingen: I. Apeldoorn, II. Leiden. Mededeelingen: Van het Inform.-Bur. — Mutatiestaat van 10 tot 17 Febr.

Een belangrijk Boek.
 Koloniaal Geschiedenis, door Dr. H. T. Colenbrander, Hoogleraar te Leiden.

II.
 Het tweede deel van Prof. Colenbrander's werk begint met de geschiedenis van de West (hfdst. I-IV). De vaart op de West, begonnen na de sluiting der Portugeesche havens voor de Hollanders, ging aan die op de Oost vooraf. Dat eerst in 1621 een Westindische Compagnie wordt opgericht, vindt zijn oorzaak in den tegenstand o.a. van Oldenbarneveld. Achtereenvolgens behandelt schrijver de bezetting van Noord-Brazilië, van de W.-I. eilanden en van Nieuw-Nederland. 't Belangrijkst in deze periode zijn het bestuursbeleid van Johan Maurits van Nassau en de ontwikkeling van Nieuw Amsterdam. Na het verloren gaan der meeste dezer bezittingen legt de Comp. het spoedig af. Haar nalatenschap wordt overgenomen door de Nieuwe W. I. Comp. (1674), waarin o.a. de stad Amsterdam participeert. Aerssen van Sommelsdijck brengt Suriname tot eenigen bloei; met de eilanden wil het niet best. Curaçao en Eustatius maken perioden van welvaart mee door slaven- en smokkelhandel. In 1791 komen alle baten en schulden van de tweede Comp. aan den Staat. Na de Napoleontische oorlogen leven we verder de heele lijdensgeschiedenis van de West mee: de misère in de diverse cultures, begonnen met de krullotenziekte, de moeilijkheden van de verkrijging van werkkrachten etc. Het vierde hoofdstuk besluit met een beschouwing over de toekomst van West-Indië.

Met Hoofdstuk V begint de geschiedenis van de Oost, waarvoor de schrijver den naam Indonesië den meest juist acht (hierover hopen we in een afzonderlijk artikeltje onze meening te zeggen). Op heldere wijze wordt een overzicht gegeven van den omvang van het gebied, klimaat, cultuur, rassen, godsdienst en gebruiken. In Hoofdstuk VI volgt een behandeling der vreemde invloeden, aangebracht door handels- en transitoverkeer. Was de invloed der Chinezen op volk en cultuur niet groot, die der Hindoes zooveel te meer. De vooral op Java diepgaande Hindoe-invloed (godsdienst, literatuur, bouwkunst, staatsinrichting) wordt vrij uitvoerig besproken. Nadat vervolgens de verbreiding van den Islâm behandeld is, eindigt dit hoofdstuk met een overzicht van handel, vestiging en Christenprediking der Portugeezen.

Het volgende hoofdstuk, De Voorcompagnieën, geeft de geschiedenis van veel ondernemingsgeest en persoonlijke moed. De voorbereidingen (Linschoten en Plancius) worden overzichtelijk weergegeven, evenzoo de eerste en tweede tochten. De felle concurrentie der vele maatschappijen leidt dan tot oprichting der Vereenigde Oostindische Compagnie. De eerste 25 jaar der Comp. volgen nu in een hoofdstuk (VIII), dat den naam van J. P. Coen als titel voert. We zullen geen opsomming geven van de bonte tafereelen, welke dit hoofdstuk biedt en waarvan de stichting van Batavia en de verovering van Banda de hoofdschotels vormen. Het is schrij-

Wilt ge in alle opzichten tevreden zijn, koopt dan Uw
GOUD EN ZILVER
 of brengt Uw Reparatiën bij W. K. POULUS
44 WESTEINDE 44 DEN HAAG - TEL. 33622
 het sedert 1885 zoo gunstig bekend staande en vertrouwde adres.
 2de Winkel: BOEKHORSTSTRAAT 101a 5122
Let op het juiste adres

ver volkomen gelukt, zonder te veel in details te dalen, het verband tusschen de episoden aan te geven en een interessant geheel te vormen. Coen's optreden op Banda wordt gekenschetst als „onmenselijke wreedheid”, die zelfs door de kele van zijn medewerkers en de Bewindhebbers geheld werd. Zeer juist, doch diezelfde Bewindhebbers hadden al jarenlang het bezit dier specer eilanden als het „voornaemste wit” der Comp. kenmerkt en meer dan eens voorgeschreven, dit doel met alle middelen moest worden bereikt. Overigens trof het ons, dat van een Coen een karakteriseerend eendoordeel ontbreekt. Door zijn gelogen levenswijze te midden van een ruwe, rondborstige vrijmoedigheid jegens de Heeren Meesters (vrijwel eenige uitzondering onder Compagniesdienaren), door zijn breeden kijk op ontwikkeling mogelijkheden van den Indische handel, blijkt ade uit zijn voorstellen tot koloniatie en vrijen handel in de Indische wateren, steek hij o.i. torenhoog boven zijn lijdgenooten uit. als men daarnaast zijn geweldige energie en ree kracht gadeslaat, die hem groote plannen doorzetten met weinige en vaak minderwaardige medewerkers, in een hem vijandige omgeving, der een moordend klimaat en hem dan ten slotte met een ziek lichaam tot het uiterste ziet volhouden dan buigen wij ootmoedig het hoofd. En al prat wij dan zijn fouten niet goed, dan zoeken wij dan voor toch verzachtende omstandigheden in de vattingen van zijn tijd en zijn godsdienst.

Hoofdstuk IX leert, hoe de Comp. in een goe 30 jaar groote mogendheid werd, dank zij vooaende het werk van Van Diemen, Van Goens en Speer man. Ook hier zit de kunst in een wijze beperking waar zich in deze jaren zoo ontzettend veel speelt: op Ceilon en in Voor-Indië, aan de Kas en op Formosa, in Mataram, Bantam, Malaka, Ma kassar etc. Het is ook de tijd van de groote ontdek kingsreizen (Tasman). Het stof van de machtsuitbreiding der Come. De brengt hfdst. X: De verovering van Java. De stand van T. Djojo en Soerapali en de successie oorlogen, die leiden tot de verdeling van Matara in Soerakaria en Djoejakarta, worden hier in oorzaken en verloop geschetst. Tevens komt de Chinezenkwestie en -moord aan de orde, ker gevolgen van invloed waren op de toestand in Midden-Java.

Keurig van opzet en belangrijk van inhoud ten wij de hoofdstukken XI, Organisme der Comp XII, Het Bedrijf en XIII, De Resultaten. Het ste doet zien, hoe in Nederland het bestuur Comp. zich geleidelijk losmaakte van de State Generaal en behandelt verder gehalte, taak en hiarchie der ambtenaren in Indië, de groeiende ruptie en de bestrijdingsmethoden daartegen. volgende geeft, behalve een beschouwing van en verkoop der Comp. en van de monopoliseer van den Inlandschen handel, ook een overzicht den strijd voor en tegen den handel der vrijbur en de pogingen tot kolonisatie, waarvan de windhebbers niets wilden weten. Hierdoor ontw kelt zich een middenstand van Chineezen. De mo lijkheid om het monopolie te handhaven leidt Comp., haars ondanks, tot territoriale uitbreidi Wat de resultaten betreft, in Indië bestaan die na uitsluitend uit de verwerving van een imperit overigens zijn de resultaten van het Nederl. kol niaal beheer van voor 1811 in Indië uiterst geri De verbreiding van Nederl. cultuur, taal en god dienst waren miniem. Voor den Inlander was belang, dat de Comp., waar zij kon, den vrede vestigde: van 1740 tot 1810 is de bevolking Java verdrievoudigd. De resultaten in Nederl waren: de bloei van den Amsterdamschen sta handel, veel werkverschaffing en vergrooting den nationalen rijkdom. De invloed op de welschap was nog gering.

Als type van locale geschiedenis van een Compagniesgebied behandelt de schr. in hfdst. XIV

F. BARTELS,
 Schenkweg 90 Den Haag
DAMESKLEERMAKER EN BONTWERKER.
 ONTVANGEN de nieuwste modellen
JAPONNEN, BLOUSES etc.

ANNO 1674
MAATSCHAPPY TOT EXPLOITATIE
 VAN DE
STOOMWASSCHERY
 BYVOET, ZON
 BLOEMENDAAL
 TEL. 22016. TEL. 22016.

Batavia met de Ommelanden en de Preanger, een terrein dat sedert de verschijning van Dr. de Haan's Priangan en Oud-Batavia voor velen geen terra incognita meer is. Daarna komen Bantam en Cheribon en vervolgens de eilanden en buitenposten aan de beurt.

Nadat ieder onbevooroordeelde reeds begreep, dat de Comp. tot ondergang gedoemd was, „dokterde men er nog lustig mede om”. Hfdst. XV behandelt dit zicktegeschiedenis en de medicamenten, die slechts de apothekers verrijkten, zonder de patient te baten.

Dirk en Gijsbert Karel van Hogendorp. Zoo is de titel van hfdst. XVI. Het geeft in 't kort den levensloop van D. van Hogendorp, wiens „Bericht van den tegenwoordigen toestand der Bataafsche bezittingen” een felle kritiek was tegen het beleid in Indië. Uit de voorstellen van Dirk klonk een voorstel voor velen in den lande nieuw geluid, ook al hadden indertijd Coen, Maetsuycker en Van Imhoff enkele zijner desiderata, o.a.: vrijen handel, eveneens verdedigd. Gijsbert Karel, die door zijn invloed zijn broer krachtig steunde, sprak al evenzeer moderne denkbeelden uit, toen hij, naar aanleiding van ontwikkelingen aan de Kaap, o.a. zei: „Zulke koloniën kunnen niet onderhoorig blijven”. Aldus verliest elk vader zijn kind.

Dirk, die voor zichzelf op een G.G.-schap hoopte, slaagde er niet in, zijn denkbeelden ingang te doen vinden. „Eerst de liberale koloniale politiek doen later heeft hem, als haar klaarblijkelijk voorlooper, recht gedaan.”

Een wel sterke tegenstelling met D. v. H. vormt Daendels, een man met een vuist, maar die intussen, gezien de zeer ongunstige omstandigheden, zeer veel bereikte, zooals hfdst. XVII leert.

Het laatste hoofdstuk draagt den naam van Raaf, „een fijner besneden man, dan er nog één aan de Hoge Tafel had gezeten, vol geestelijke belangstelling en tegelijk een man van de daad, ja, die voor zijn doel ook de bedenkelijke daad niet schuwde”. Dat doel was het blijvend bezit van Java voor Engeland, hetwelk hij niet bereikte. Met de terugkeer van de koloniën in 1816 eindigt dit tweede deel, dat voor ieder, die in onze koloniën belang stelt, een schat van gegevens biedt. Met groote belangstelling zien wij de verschijning van het derde deel te gemoet.

Dr. F. W. STAPEL.

Rectificatie. Aan het einde van onze bespreking van het eerste deel merkten wij op, dat tot onze spijt de kaarten, welke het titelblad beloofde, ontbraken en vroegen: „Komen die misschien pas na het derde deel?” Die vraag was overbodig; immers het voorbericht zegt: „Dit derde deel zal tevens de kaarten bevatten, op het geheele werk betrekking hebbende.” Deze mededeeling was aan onze aandacht ontsnapt.

De Soldaat in dienst van de Oost-Ind. Compagnie

door

M. CH. VAN ROUVEROY VAN NIEUWAAL.

In een vorig nummer van dit blad vertelden wij u en ander over de wijzen, waarop men zich in Oud-Batavia vermaakte, zooals die beschreven worden in het in bedoeld artikel vermelde boek van Dr. de Haan.

Thans willen wij, aan de hand van denzelfden schrijver, iets mededeelen over het leven van den soldaat in dien tijd van de O.-I. Compagnie.

Het was maar een klein legertje, waarover dit schaam beschikte: meer dan 1300 man (Europeaan) telde het nooit. 't Was niet veel, maar het

gebied waarover de Kompenie gezag uitoefende, was dan ook lang niet zoo groot als dat, wat wij thans ons Oost-Indië noemen; en daarbij zag de inlander van toen met heel wat meer ontzag op tegen een Europeesch soldaat, dan nu. Van dat respect herinneren we ons een staaltje van betrekkelijk recenten datum. Zoowat 40 jaren geleden maakte een onzer collega's, als stafofficier, eene reis door de Batak-landen; de menschen daar hadden in dien tijd heel dikwijls herrie onder elkaar, maar gelukkig was zoo'n oorlog nog al mak en niet erg bloedig: een krijg van een jaar kostte soms maar een paar dooden. Het hoofd van een der belligerente partijen vroeg toen aan onzen stafofficier, of de „Kompenie” hem niet aan eenige soldaten zoude willen helpen. Natuurlijk kon hiervan geene sprake zijn. Maar het hoofd dacht: „boleh tawar” en verklaarde, toen zijn aandringen niet hielp, dat hij zelfs met één enkelen soldaat al heel blij zou zijn; hij was er vast van overtuigd, dat, met de hulp van dien éénen man, zijn „oorlog” onmiddellijk glad uit zoude zijn!

Zooals wij zeiden, het legertje van de O.-I. C. was maar heel klein; doch had ze meer soldaten verlangd, ze zoude die gemakkelijk hebben kunnen krijgen, want in patria bestond er nog al liefhebberij om als militair naar „den Noost” te gaan, en er waren wervers genoeg, die de menschen, gewoonlijk op niet al te nette wijze, aanbrachten. Met voorschotten en groote gulheid in het schenken van borrels, waren er liefhebbers, die gewoonlijk niet tot de room van de natie behoorden, gemakkelijk over te halen. De werver, of beter gezegd ronselaar, logeerde den aspirant-krijgsman gratis. Werd deze afgekeurd of om andere redenen niet aangenomen, ja, dan was de ronselaar zijn geld kwijt, risico was nu eenmaal aan het métier verbonden, maar over het geheel genomen, haalde hij zijne kosten er wel uit. Bij aanneming teekende de nieuw-aangeworvene eene schuldbekentenis; hierop kreeg dan de kostbaas zijne voorschotten uitbetaald op het kantoor der O.-I. C. in Holland. Want in Indië kreeg de soldaat zijn soldij niet ten volle in handen, een gedeelte bleef in Holland staan. Men zoude kunnen meenen dat het van eene „edele” noemende compagnie, laat ons maar zeggen, vrij eigenaardige manier van doen was, in officieele connectie met het edele ronselaarsgilde te treden, maar geld verdienen was hoofdzak en moreele en ethische overwegingen zijn uitvindingen (en gelukkige!) van veel lateren tijd.

Die zooeven bedoelde schuldbekentenissen, gedekt als zij waren door de O.-I. C., werden vaak van den een aan den ander overgedaan. Eene soort obligaties dus!

Toen na verloop van eenige jaren in patria (vaak vrij aangedikte) verhalen betreffende de ongezondheid van Batavia begonnen te loopen, werd de geneigdheid om zich als soldaat te laten aanwerven, minder. Hierdoor kregen de ronselaars meer soesah om hunne vogels in het net te krijgen; vermoedelijk zullen ze aan hunne prooi toen wel meer in geld en flinke hoeveelheden alcohol hebben moeten spendeeren.

Aan boord van het vaartuig, waarmede de nieuwelingen naar Batavia werden overgevoerd, werden ze niet door luxe verwend; het logies was primitief en van alle comfort gespeend; de scheepskost, waaraan de menschen niet gewoon waren, was ook al niet geschikt om de stemming te verhoogen. (Beweerde „der alte Fritz” niet dat hij zijne overwinningen dankte aan de magen zijner soldaten, voor welke organen hij groote zorg droeg?) Natuurlijk bleef de verving, onafscheidelijk verbonden aan de lange, eentonige zeereizen van toen (op onze eerste reis naar Holland in 1862 waren wij 150 dagen op zee!) niet uit. Wel werden aan boord eenige militaire oefeningen gehouden, maar deze vulden maar een klein gedeelte van den

M.V.Z.
MELKINRICHTING DER VEREENIGDE
- ZUIVELBEREIDERS -
 Badhuiskade 5 Scheveningen
 levert U
 tegen **concurrerenden prijs**
 prima kwaliteit **Melk en Zuivel-**
producten. Probeert U eens onze
Prima Roomboter, de kwaliteit
 zal U bevallen!
 Deze artikelen dagelijks versch
 aan huis bezorgd. 6172

KWEEKERIJ „ALPINA” WASSENAAR
KWEEKERIJ „ALPINA”
 RAAPHORSTLAAN - WASSENAAR 6117
 Speciale cultuur van
Alpen- en Rotsplanten

VAN MOORSEL & Co
 KERKPLEIN 11-12 - 's-GRAVENHAGE
 6145
 Speciaal adres voor
 het voordelig instal-
 leeren van Woningen
 Ruime keuze in:
BEDDEN-MEUBELEN
TAPIJTEN tegen uiterst
 voordelige prijzen
Leesfauteuil m. prima kussens f23⁵⁰

ZOOEVEN VERSCHENEN: 6225
DOOR DE LUCHT
NAAR INDIË
 door
A. N. J. THOMASSEN A THUËSSINK V. D. HOOP
 met 112 illustraties op kunstdrukpapier naar foto's, tijdens den tocht genomen en talrijke routekaartjes.
 PRIJS: ingenaaid f 5.25; in Prachtband f 6.90
 Zendt per omgaande uwe bestelling aan
N.V. KONINKL. NEDERL. BOEK- EN KUNSTHANDEL
VOORHEEN M. M. COUVÉE
 Laan v. Meerderv. 35 - DEN HAAG - Telefoon 35752
 Filialen:
 Klimophof 14, Tel. 35563 Theresiastr. 108a, Tel. 72444

PIERRE J. MOOIJMAN
 DE KLAS DAMES- EN HEERENKLEERMAKERIJ NAAR MAAT
 FRANKLINSTRAAT 141 - DEN HAAG
 Coupe Minister London. Pasvorm gegarandeerd. Specialiteit in het veranderen van niet-passende Dames- en Heerenkleding. Vak-kundig chemisch Reinigen, Keeren, Repareeren en Opperseren van alle voorkomende kleding. Ontvangen een pracht Collectie Engelsche en Schotsche Stoffen waarvan de stalen op aanvraag te bekomen. Betalingsconditiën volgens overeenkomst. 5214
TELEPHOON 30955 EVEN OPBELLEN!!!

DROGISTERIJ „HET KRUIDENHUIS”
Fa SCHOFF - BILTHOVEN
 (Ass.-Apotheker - Gedipl. Drogiste)
 Julianalaan 16, n. h. Postkantoor Telef. 6524
 Minerale en Medicinale Wateren en Zouten
 Drogerijen - Chemicaliën - Verbandstoffen - Specialitè's
 FOTO-ARTIKELEN 6184

KONINKLIJKE MEUBELTRANSPORT-MIJ.
DE GRUIJTER & Co.
 DEN HAAG
 AMSTERDAM :: ARNHEM

Bergplaatsen voor Inboedels
 :: Bewaring bagage ::
 voor repatrieerenden
 OVERZEE-TRANSPORTEN

N.V. Brandstoffenhandel
„DE CENTRALE”
 SCHEVENINGEN
 Tel 51313 - Pinkstraat 27 - Tel. 51313

levert uitsluitend prima kwaliteit
 Engelsche-, Belg.-, Duitsche- en Hollandsche
 Brandstoffen,
 beslist steen- en gruisvrij.

Prompte bediening. **Bilijke prijzen.**
NEEMT PROEF.

Aanbevelend, C. VERHEIJ Wzn, Directeur.

**N.V. STOOMWASCH-
 EN STRIJKINRICHTING**
 voorheen 5155
H. A. v. STARRENBURG

OPGERICHT 1875

Fahrenheitstraat 163
 TELEFOON 31791
 'S-GRAVENHAGE

„DE LANDBOUWER”
 79 Copernicuslaan 79 Tel. 31676
 DEN HAAG

UW ADRES voor 1ste kwaliteit Roombater, Kaas
 en fijne Vleeschwaren.
 Geregelde aanvoer verse Geldersche Eieren.
 Thuisbezorging zonder prijsverhoging. Geen Filialen.

DE HAAGSCHE POSTZEGELHANDEL
 TOUSSAINTKADE 41 - DEN HAAG

Het beste en meest vertrouwde adres voor de In- en Verkoop van postzegels.
 Wij koopen steeds alle betere Post- en Portzegels van Suriname en Curaçao tegen
 zeer hooge prijzen.

VRAAGT PRIJSCOURANT

dag. Trouwens, een middel tot afleiding kon men ze kwalijk noemen: de soldaat die exerceren prettig vindt, moet nog geboren worden.

Te Batavia aangekomen, werden de arme kerels gelogeed onder afdaken, of in het hôtel „à la belle étoile”. Nu wil dit laatste in de tropen wel iets anders zeggen dan in Holland, maar in de nachtlucht van de Bataviasche benedenstad, die zelfs nu nog allesbehalve gezond is, was dat wonen en slapen in de open lucht niet minder dan pernicious. Daar kwam nog iets bij: gedurende de eerste drie dagen na de ontschepping, werden de „bazen” geheel vrijgelaten. Wat was natuurlijker dan dat die menschen, na eene maandenlange reis, met een-tonige scheepskost, de blommietjes buiten zetten en zich ferm tegoed deden aan vruchten en arak. Dat velen in den eersten tijd ziek werden, spreekt dus vanzelf; we mogen gerust aannemen dat er toen braaf gemopperd werd op het „apenland”.

Om de menschen in de acclimateringsperiode zooveel mogelijk op de been te houden, paste de Compagnie een eigenaardig recept toe, dat vermoedelijk wel in den smaak gevallen zal zijn: de manschappen kregen toch ruime verstrekkingen van „borrels”; die waren voor alles goed en hielden er de stemming in.

Een uniform kreeg de soldaat niet; hij moest maar zien hoe zich die aan te schaffen. De Compagnie was blijkbaar van oordeel, dat die wel van de soldij af kon, al was deze door inhouding van een gedeelte, reeds besnoeid. Later scheen zij toch wel in te zien, dat ze wel heel erg krenterig handelde, althans kreeg de soldaat toen 2 maanden soldij (z.g. „baarsche” maanden) uitbetaald, om zich daarvan in de militaire kleedij te steken.

Met langdurige exercitiën werden de menschen, gelukkig voor hen, niet geplaagd. Dat vonden ze natuurlijk best, maar de medaille had een bedenkelijke keerzijde: bij onattentie of fouten bij de oefeningen werd zeer vrijgevig omgesprongen met den rottan, in een land waar deze overvloedig groeit trouwens een goedkoop artikel. Aan pedagogiek was deze methode wel geheel vreemd, maar in het vorige Russische leger vond ze ook hare verknochte aanhangers.

Over het algemeen was de dienst niet zwaar: de soldaat had dus veel vrije tijd, dien hij door het verrichten van allerlei particulier werk zoo productief mogelijk trachtte te maken. Zelfs werd hem vergund dat werk te doen op diensturen; hij mocht zich dan laten vervangen door een kameraad, dien hij daarvoor betaalde.

Behalve in de weinige exercitiën bestond de dienst voornamelijk in het houden van wacht-parades en het betrekken van wachten. Deze laatste dienst, hoewel zeker niet zwaar te noemen, bracht eigenaardige bezwaren mede: om een haverklap moesten de militairen het wachthuis uitsterven, om eerbewijzen te doen aan passerende autoriteiten. Die eerbewijzen waren verschillend naar gelang van de rangen, welke de „hooge oom” bekleedden. Nu waren de distinctieven, die aan die rangen verbonden waren, niet altijd duidelijk te onderkennen, zoodat het meermalen voorkwam dat de te be-eerbewijzen persoon al vlak bij het wachthuis was aangekomen, vóór dat de wachthebbers wisten met welke autoriteit ze te maken hadden. Daardoor kwam het hormatbetoon nog al eens „foutief” uit, met voor de militairen onaangename gevolgen.

Het schijnt dat dezen het zich op wacht wat „lekker” mochten maken. Moest er plotseling aange-treden worden, dan was het een jachten om be-hoorlijk in de kleeren te komen, en al werd alweer de rottan gebruikt om tot spoed aan te zetten, toch gebeurde het vaak dat sommigen het wachthuis slechts gedeeltelijk gekleed uitstormden. Erg in-drukwekkend zal zoo'n bonte ris krijgshelden er wel niet uitgezien hebben, en of de persoon, die het eerbewijs in ontvangst had te nemen, hiermede, in dien vorm, erg „gecoiffeerd” zal zijn geweest, mag betwijfeld worden.

Krijgsraden bestonden er in die dagen niet. Zware misdrijven werden door den Raad van Justitie berecht.

De disciplinaire „correcties” waren lang niet malsch en soms vernuftig uitgedacht.

Eene vaak toegepaste straf, „morioneren” noemd, bestond in slagen op het zitvlak (een klagenswaardig lichaamsdeel, ook bij kinderen, steeds moet boeten voor hetgeen door andere gansen wordt misdreven).

Eene andere straf was het „wippen”; daarb werd de delinquent, met gebonden handen en voeten, 3 maal omhoog geheschen en weer neergewrakt! Wie zoude wel de scherpzinnige uitvinder van deze strafbepaling geweest zijn?

Bij den „piekslag” werd de zondaar geplaatst binnen een door drie pieken gevormden driehoek, en ferm afgeranseld.

Ter vergoelijking van de niet zachtzinnige be-handeling der soldaten moge aangevoerd worden dat het ruwe klanten waren, niet uit de „fine fleur” van de natie aangeworven. De heeren maakten be-er dikwijls naar en ook in latere jaren huldige men vaak het beginsel: „wie zich als een beest gedraagt, moet dan ook maar als een beest behandeld worden.” (Eene vergelijking, voor de „beesten” onjuist en onrechtvaardig).

Intusschen, voor z'n plezier behoefde men zich niet onder de krijgsvaandels der O.-I. compagnie te scharen. En als het ellendige van den soldaten stand nog maar werd gecompenseerd door een flinke soldij, maar deze was heel poover. Toch trachtte de Compagnie nog zoo veel mogelijk van de arme kerels te halen.

In Indië werd een paar maanden (men noemde deze de „goeie maanden”) soldij uitbetaald in Indische guldens; de rest liet men in Holland oploopen in Hollandsche guldens; deze waren meer waard dan een Indische, zoodat de Compagnie aan het systeem verdiende. Overigens kreeg de soldaat in Indië zijne soldij ook uitbetaald in „kleeden” (stoffen voor kleeding), waarop de Compagnie winst maakte. Nu gebeurde het dikwijls dat de man een rookertje goed kreeg, dat hij op dat oogenblik niet noodig had. Dan verkocht hij het aan den beheerder van het Compagniesmagazijn, waaruit de verstrekking had plaats gehad en deze beheerder zorgde er voor niet te veel te betalen.

In latere jaren kreeg de soldaat zijne gage voor een gedeelte in den vorm van rations, dus levensmiddelen in natura, uitgekeerd. Deze werden dan overgegeven aan den „bakmeester” (een onderofficier), die voor de bereiding zorgde, maar daarbij zijne eigen belangen niet vergat. Het kwam dan ook meermalen voor, dat een bakmeester, ten koste van de magen der soldaten, zooveel verdiende, dat hij met een bollen buidel naar patria kon terugkeeren.

Wanneer men nu bedenkt, hoe de soldaten behandeld, gekleed en gevoed werden, heeft men niet te vragen naar hunne gezondheidstoestand en hun uiterlijk voorkomen. De eerste was natuurlijk ongunstig, het laatste dikwijls erbarmelijk; in de smerige, versleten uniformen maakte ze een alles behalve martialen indruk; de menschen liepen, bij gebrek aan behoorlijk schoeisel, dikwijls op bloote voeten! (Napoleon had in dit opzicht andere opvattingen; hij loch schreef zijn successen voor een groot deel toe aan de schoenzolen van zijn soldaten; hij liet ze dan ook in lange snelle marschen geducht hunne beenen gebruiken, zoodat ze ter juister tijd aankwamen op dat punt van het gevechtsterrein, waar hij ze wilde hebben om zoo eenigszins mogelijk met overmacht te kunnen ingrijpen).

Frederik de Groote en de magen; Napoleon het schoeisel van de soldaten. Die twee wisten wel!

Ook in onzen tijd had de soldaat (tenzij hij de „bootafhouders” of „lijntrekkers” behoorde) geducht het land aan het hospitaal. Ten tijde

KULK & KRAMER NIEUWE REMINGTON
 PORTABLE
 MODEL 1925
 BREEDE WAGEN
 STERKE UITVOERING
 FL. 175.00

Kantoor machines
 PAPSTR. 1b. TEL. 11701
 DEN HAAG

Verzending naar Oost- en West Indië onder garantie

INSTITUUT VOOR MAGNETISME EN MASSAGE
 HOOGTEZON EN DIATHERMIE
 W. F. WAGHTO, ARTS

Gestigd v. GALENSTRAAT 70, b/h PR. HENDRIK

Spreekuren: 8.30-10 uur voormiddag, 1.30-3 uur namiddag 7-8 uur 's avonds. Spreekuur Oogarts Zaterdagmiddag van 3.30-4.30 uur. Magnetiseur Masseurs: H. C. ORIF VAN AMSTEL, W. P. MONT

VERZEKERT U tegen ZIEKTE

(maximum uitkeering 26 weken per jaar)

bij **„HET HOLLANDSCHE KRUIS”**
Louise de Colignystraat 2a - 's-Gravenhage

COULANTE SCHADEREGELING

5153

VRAAGT PROSPECTUS

de O. I. C. was er geen sprake van eenvoudigen gezin: neen, de soldaat had een doodschrik voor het ziekenhuis. Want ook daar waren de toestanden verre van aantrekkelijk, maar daar kwam nog iets bij. Voor zijne kleeding had hij geld nodig, maar dat artikel was altijd uiterst schaarsch in een soldatenzak. Echter was zijn kapitein dan wel zoo vriendelijk het voor te schieten tegen eene profijtelijke rente. Ging nu de man naar het hospitaal kwam hij daar te sterven — iets waarop de mans niet gering was — dan snapte de kapitein-geldschietter een „koopje”. Om zich tegen schade te dekken, legde hij eenvoudig beslag op de uniform van zijn debiteur, zoodat deze in zijn ondergoed naar de ziekeninrichting ging!

De groot-tenu uniform ontving de soldaat door de Compagnie verstrekt; kwam de drager te overlijden, dan werd een ander er in gestoken. Op wacht kreeg ieder een „wachtrok”, die bij de wacht behoorde.

Het overgrote deel van het Compagnieslegertje bestond uit infanteristen: artilleristen telde het maar weinige. Bij het uitrukken voor parades, werden een paar kanonnen meegevoerd: de daarvoor benodigde paarden werden soms bij rijtuigverhuurders gerequireerd.

Cavaleristen had men ook: zij hadden nooit hetzelfde paard: de verzorging der dieren geschiedde door burgerwerkvolk. Moest er voor een marsch-parade of oefening worden opgestegen, dan holden alle ruiters op de rossinanten af, om het beste paard te zoeken! Zij droegen een stormhoed, borstkuras en hoge laarzen en waren bewapend met pistool en degen.

Fuseliers en musketiers hadden tot bescherming alleen een stormhoed. De piekeniers droegen een zelfde hoofddeksel en een borstkuras.

De geweren waren eerst lontgeweren. Men kende een soort bajonet, bestaande in een piek met een rookstok, die in de loop van het geweer gestoken werd.

De officieren waren bewapend met een hellebaard. Was het gehalte der mindere militairen al niet veel zaaks, over dat van hunne aanvoerders viel evenmin te roemen. Alleen onder G. G. van Imhoff, kwamen er beter onderlegde officieren, die vrijlig lieten exerceeren. Dit was nu wel heel mooi, maar had ook zijne bedenkelijke zijde, want hadden de menschen zich braaf in het zweet gewerkt, of eene tropische bui, op hunne lichamen voelen kletteren, dan was er bij hun terugkeer in hun kwartieren dikwijls geen eten voor hen: droge kleren ter verwisseling van de door zweet of heet water doorweekte pakejan hadden ze niet. Geen wonder dus dat velen ziek werden.

Dat het peil der officieren in die dagen niet hoog was, behoeft ons niet te bevreemden; immers ten tijde van de krijgsverrichtingen tegen de Engelsche troepen die Java kwamen occupeeren dus heel wat jaren later, waren er in het Indische leger officieren, zelfs hoofdofficieren, die of niet, of maar gebrekkig konden lezen en schrijven. Van een der schitterendste figuren in de Java- en Padrioorlogen, de bekende „Toontje” Poland werd verteld dat, wanneer hij zijne handteekening onder een stuk moest schrijven, hij daarbij niet mocht worden geleid; gebeurde dit toch, dan begon hij weer van af aan, aan eene nieuwe handteekening! In zekeren een vechtas eerste klasse die het woord „hang” niet kende en het tot overste bracht.

De discipline bij de officieren liet veelal te wenschen over; dat zij die hunnen ondergeschikten niet wisten bij te brengen, spreekt van zelf.

Ze werden maar schraal bezoldigd en waren daardoor bij de burgermaatschappij, waarin meer geld werd verdiend, weinig in tel. Een en ander maakte het baantje niet erg aantrekkelijk, maar daar er nog al eens wat doodgingen, maakte men gewoonlijk snel promotie. „Des eenen dood, des anderen brood”. Zoo gaat het nu eenmaal in deze wereld.

Was men goedgeefs met straffen, van belooningen kwam weinig in. Ridderorden bestonden er niet, bij hooge uitzondering ontving een officier eene eereketting.

Verdienstelijke mindere militairen werden beloond met buitgeld, hogere soldij of cere...borrels! Men kende zijne Pappenheimers en hun zwak!

Lain docloe, lain sekarang!

Lijst van Inl. en Maleisch-Chineesche Bladen en Periodieken,
met vermelding van redactie, plaats van uitgifte, verschijndagen en richting ¹⁾.

(Slot).

D. Inl. Periodieken op de Buitengewesten.

- Asraq** (Mal.), Redactie: Entji Entjigoeroe, Padang, 1 x p. m. (Org. vrouwenvereniging).
Bali Adnjana (Mal.), Redactie: I. G. Tjakranaja, Singaradja.
Benih-Pengelahoean (Mal.), Redactie: Bestuur Verg. „Stel”, afd. Padang, Padang, 1 x p. m. (Orgaan Ver. „Sepakat Tilatang Enam Laras”).
Berani (Mal.), Redactie: Bouillie, Pontianak, 1 x p. w. (Commun.).
Binlang Borneo (Mal.), Redactie: F. L. A. Regar, Bandjermasin, 2 x p. w.
Boedi-Tjaniago (Mal.), Redactie: Datoek Tan Madjolelo, Padang Pandjang, 2 x p. w. (Minangkab. Nationalistisch).
Boeka Mala (Mal.), Redactie: Sjech Moh. Sahak, Padang, 2 x p. m.
Boemipoetera (Mal.), Redactie: Moch. Idaham, Medan, 4 x p. m. (National.).
Chabar Minggoean (Mal.), Redactie: H. B. Regentenbond, Ambon, 1 x p. m. (Org. Regentenbond „Boea Serangkat”).
Fikiran (Mal.), Redactie: Weydemuller, Menado, 1 x p. w. (Vrijz.-democraat).
Hedangan-Koerai (Mal.), Redactie: A. G. St. Maharadja, Fort de Kock, 1 x p. m. (Minangkab. National.).
Keris Minangkabau (Mal.), Redactie: E. Marah Sri Mahadewa, Padang.
Mandailing (Mal.), Redactie: Moh. Noech en Abd. Loebis, Medan, 1 x p. w. (Org. Sjarikat Mandailing en de Verg. Pemimpin Perniagaan).
Oedara-Terang (Mal.), Redactie: Red.-comm., Padang, 1 x p. w.
Oeloesan Minahasa (Mal.), Redactie: Najoan, Menado, 2 x p. m.
Oeloesan Timoer (Mal.), Redactie: Hoofdbestuur, Timor Koepang, 1 x p. m. (Org. Perserikatan Timor).
Padoman (Mal.), Redactie: Dt. R. M. Zein, Benkoelen, 1 x p. m. (Org. Perkoempoelan Menoedjoe Kebalkan).
Paras (Mal.), Redactie: Nawawi Arief, Siloengkang, 2 x p. m. (Commun.).
Pelita Rajat (Mal.), Redactie: A. Hamid, Makasser, 1 x p. w. (Commun.).
Pembawa Damai (Mal.), Redactie?, Menado (Org. vrouwenver. Pikat).
Penoentoen (Mal.), Redactie: J. Hassan, Benkoelen, 2 x p. m.
Persatoean (Mal.), Redactie: Maradja Sayuti Loebis, Samarinda, 1 x p. w. (Gematigd Islam., S. I.).
Poestaha (Bat. Mal.), Redactie: P. K. Hoetabarat, Sibolga, 2 x p. m.
Sajoer Maintjat (Mal.), Redactie: J. S. Maamor Loebis, Menado, 2 x p. m. (S. I.).
Sendjata-Batak (Mal.), Redactie: Neroes Ginting Soeka, Kaban Djahe, 3 x p. m. (Nation.).
Sibinoeang (Mal.), Redactie: M. Samin, Serdang, 2 x p. m.
Soara-Batak (Mal.-Bat.), Redactie: Jesajas Siahaan, Ta-roetoeng, 1 x p. w. (Bataksch orgaan).

¹⁾ Het eerste gedeelte is opgenomen in het Kol. Weekbl. van 21 Jan. 1926, No. 3.

Haarlem en Omstreken.

Haarlemsche Begrafenis-Onderneming

R. Smink

Kinderhuisvest 29-33

Haarlem

Eigen Rouw- en Volgauto's

Speciaal Aares voor Crematies

ARBEIDSBEURS VOOR DEN OUD-IND. MILITAIR

Gevestigd te NIJMEGEN

Oude Varkensmarkt 41-43

Telefoon 1865

Geopend van 9-12 v.m. en van 2-4 uur n.m.
Zaterdags nà 12 uur gesloten

Directeur: A. VAN BOXTEL.

Correspondentschappen in vele plaatsen.

Correspondentschap te

AMSTERDAM, J. van Loggem, Cilliersstraat 30h

DEN HAAG, G. J. L. Verhoeven, Valkenboschk. 34

ROTTERDAM, J. F. Ferwerda, Calandstraat 24b

Telefoon van 9-12 10733

ARNHEM, G. J. Hoetink, Emmastraat 58

X. X. Werkgevers!

Bovengenoemde Beurs stelt zich ten doel Oud-Indische Militairen aan den arbeid te helpen.

Zij is nagenoeg te allen tijde in staat om degelijke Oud-Indische Militairen beschikbaar te stellen voor verschillende betrekkingen, als bijvoorbeeld:

Boekhouder, Kantoorbediende, Concierge, Huisbewaarder, Portier, Fabrieksopzichter en -waker, Jachttopziener, Magazijnmeester, Magazijnknecht, Wissellooper, Ploegbaas, Depôthouder, Huisknecht, Hulpmonteur, Stoker centrale verwarming, Knecht van de apotheek en ander Personeel voor Zieken- en Weeshuizen, waaronder ook gediplomeerde Verplegers, Controleurs en Wakers voor den Nachtveiligheidsdienst, Telegrafisten en Telefonisten, Koks. enz., waaronder geschoold Personeel.

De personen zijn allen vrij van militaire plichten. Gaarne houdt zij zich aanbevolen voor Uwe aanvragen om personeel, zoowel hier te lande als in Ned. Oost- en West-Indië.

P. VAN DEN BERGE

Bankastraat 41 Tel. 15587 's-Gravenhage

Gas, Water, Electriciteit, Baden, Geysers, Haarden, Gaskachels, Tuin- en Gaslangen, Lood- en Zinkwerker.

Groote Reparatie-Inrichting

Haagsche Steenkolen M^{ij} v/h J. KEMPS

HOFLEVERANCIER

Hoofdkantoor Z.-O. BUITENSINGEL 170 - Telef. No. 72180.

Alle soorten prima kwaliteit brandstoffen.

PRIJSCOURANT OP AANVRAGE.

HOTEL-RUBRIEK

'S-GRAVENHAGE

Hotel Pension „Insulinde“, Bankapl. 2, Den Haag, Tel. 11486. Dir. bij Schev. B. 5083 Str. k. en w. w. op de loogerik	BESCHIKBAAR.
Hotel Rest. „DUINOORD“ Sweelinckplein Spec. bezocht d. Ind. Fam. 020 OOSTERWIK & V. D. LUUR	BESCHIKBAAR.
BESCHIKBAAR.	Hotel „Promenade“, Oude Schev. weg 21, Tel. 50454 Prachtige ligging. Matige prijzen. 5085
TEHUIS v. KINDEREN vanaf 2 j. doorl. en tijd, gr. tuin. Holl. en Ind. ref. „Sunny Home“, Veur b. d. Haag.	Zuster E. KREEFT, Laan v. Meerdervoort 545, Den Haag. Vrije Etage dispon. bev. 4 Kamers en Keuk. 5175

HAARLEM EN OMSTREKEN.

Pension DEKKER Parklaan 69 HAARLEM 5120	BESCHIKBAAR.
---	--------------

MAISON DE HELD

VAN HEURNESTRAAT 78 - DEN HAAG

EERSTE KLAS INRICHTING VOOR HET UITZENDEN VAN DINERS

BESTAANDE UIT: 5189

LUNCH 75c.80	DINERS 1.00	DINERS 1.10	DINERS 1.20	DINERS 1.75
Vleesch Groente Aardappelen en Compote	Soep Vleesch Groente Aardappelen of Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen en Dessert	Soep Vleesch Groente Aardappelen en Dessert	Voorgerecht Soep Vleesch Groente Aardappelen Visch of wild Compote en Dessert

PRIMA KEUKEN - BEZORGING PER AUTO LEVERING VAN EXTRA DINERS AAN HUIS!

Voor het bereiden van een goede rijsttafel zijn de Recepten van een Ind. Kokki onmisbaar „De Ind. Rijsttafel“ door FR. BLOM, Schrijver van „Moderne Kookkunst“, verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgeefster Nobelstraat 20, Den Haag.

Prijs f 1.00

Leden van O. en W., eet steeds **KLINK'S FIJNE BELEGDE BROODJES** PEKELVLEESCH ROASTBEEF HAM, ENZ. Aanbevelend, W. F. KLINK, Wagenstraat 109a - Den Haag - Tel. 17811 Wordt ook thuis bezorgd. 5285

American Hotel - Amsterdam
Hotel en Café-Restaurant le Rang. 5007
Schoonste Ligging - Modernste Inrichting
Electrische Verlichting - Centrale Verwarming
Electrische Personenlift
Omnibus aan 't Station - Matige Prijzen
A. W. VOLMER, Directeur.
Tel. Interc. 4737. Code 5th Edition A. B. C.

Official **Ford** Dealer
THE UNIVERSAL CAR
Reinkenstraat 1 K **Garage „HAMIN“** Den Haag, Tel. 34215
Service - Automobielen-Onderdeelen

Soera-Ambon (Mal.), Redactie: Ch. Silahooy te Makam en A. J. Patty te Benkoelen, Makassar, 3 x p. m. (Indon. nation.).
Soera-Banoehampoe (Mal.), Redactie: R. St. Roemah Tinggi, Fort de Kock, 1 x p. m. (Minangk. Org.).
Soera-Bondjol (Mal.), Redactie: A. M. Bagindo Sinaro, Medan, 1 x p. m. (Org. Bondjol).
Soera-Kota Gedang (Mal.), Redactie: R. A. Datoe' Besar, Fort de Kock, 1 x p. m. (Minangkab. Org.).
Soera Sport (Mal.), Redactie: Sjahmiddin, Kota Radja, 3 x p. m. (Orgaan voetbalverg.).
Soeloeh-Peroesahaan-Tanah (Mal.), Palembang, 1 x p. m. (Landbouwblad).
Soeloeh-Timoer (Mal.), Redactie: M. H. Pello, Koepang, 1 x p. m. (Orgaan Timorsch Verbond).
Tjahja Palembang, Redactie: R. M. A. Tjondrokoesoemo, Palembang, 1 x p. w. (Neutraal).
Tjahaja-Siang (Mal.), Redactie: A. A. Maramis, Menado, 2 x p. m. (Neutraal).
Tjerman Karo (Mal.), Redactie: Mboeligh Stepoe, Bindjei, 2 x p. m. (Bataksch National).
Vorsten-Eilanden (Mal.), Redactie: B. Q. Johan, Soerabaja, 1 x p. m. (Org. „Eerste Sangirbond“).

E. Godsdienstige Bladen.

Al Haq (Mal.), Redactie: Abd. Hamid c.s., Batavia, 1 x p. m. (Moh.).
Al Ichwah (Mal.), Redactie: H. M. Noor Ismail, Bindjei, 1 x p. m. (Moh.).
Al Iftiqaj Wal Iftiraq (Mal.), Redactie: H. Abdullah Ahmad, Padang, ongeregeld (Moh.).
Al-Plaam (Mal.), Redactie: Djalaloe'ddin Radjo Endah, Fort de Kock, 1 x p. m. (Moh.).
Bentara-Hindia (Mal.), Redactie: L. Tiemersma, Bandoeng, 1 x p. w. (Protest.).
Bintang-Islam (Mal.), Redactie: O. S. Tjokroaminoto, H. Fachrodin e. a., Djokja, 2 x p. m. (Moh.).
Chabar Ambon (Mal.), Redactie: J. H. Duyverman, Ambon, 1 x p. m. (Protest.).
Kristen-Djawi (Jav.), Redactie: J. Mattheus Jr., Kediri, 2 x p. m. (Protest.).
Licht (Hel) (Mal.), Comm. van Red., Batavia, 1 x p. m. (Jong Issl. Bond).
Mamba'oe-Oeloem (Jav.), Redactie: M. Moehsan, Solo, 1 x p. m. (Moh.).
Mardi-Rahardja (Jav.), Redactie: Soeseno, Magelang, 1 x p. m. (Christ. Pr.).
Merga Si Lama (Bat.), Kaban Djahe (Christ. Prot.).
Oesaha-Islam (Mal.), Redactie: Sjahadat, Bonthain, 1 x p. m. (Moh.).
Pangkal-Selia (Mal.), Redactie: J. U. Mangowal, Tomohon, 2 x p. m. (Christ.).
Pelita-Mustimin (Mal.), Redactie: Z. A. Soetan Palembang, Bajoer, Manindjau, 1 x p. m. (Moh.).
Pertimbangan (Mal.), Redactie: Abi Jasir, Djokja, 1 x p. m. (Moh. verg. Mohammadijah).
Pewarta-Islam (Mal.), Redactie: Djama'in El Moeradi H. A. Latif Sjaokoer, Fort de Kock, 1 x p. m. (Moh.).
Poestaka Hizboel Wathon (Jav.), Redactie: Sjarbini, Djokja, 1 x p. m. (Moh.).
Roesia Alam (Jav.), Redactie: Moh. Ashar en Sastroatmodjo, Djokja, 1 x p. m. (Moh.).
Sebidji-Sawi (Mal.), Redactie: H. A. Warouw, Malang, 1 x p. m. (Protest.).
Siadji-Panoetoeri (Bat.), Redactie: Ph. Pangariboean, Sipoeholon (Taroetoeng), 1 x p. m. (Christ. onderwijzers).
Soera-Moehammadijah (Mal.), Redactie: M. Soemodirdjo, Djokja, 1 x p. m. (Moh.).
Soera Moehammadijah tjabang Betawi (Mal.), Redactie: R. H. Hidajatoellah, Weltevreden (Moh.).
Taman-Islam (Mal.), Redactie: Hjas Dalimoenthe, Batang Toroe, 2 x p. m. (Moh.).
Taman-Moeslimin (Mal.), Redactie: Hadiwijta, Solo, 1 x p. m. (Moh.).

F. Vak- en Vakvereenigingsbladen.

Djangkar (Mal.), Redactie: S. Hardjomartojo, Soerabaja, 1 x p. m. (Org. S. P. P. L.).
Hadi-Biwara (Jav.), Redactie: S. Hardjohadisewojo, Djokja, 1 x p. m. (Org. Perkoempoelan Goeroe Kesoltanan).

Kompas (Mal.), Redactie: B. Kettek gelar St. Radjalelo, Medan, 1 x p. m. (Org. Ind. pers. D. S. M.).
Mardi-Oelomo (Mal.), Cheribon, 1 x p. m. (Org. Omdipl. B.B.-ambt.).
Medan Politie Boemipoetra (Mal.), Redactie: A. K. W. djojoatmodjo, Semarang, 1 x p. m. (Org. Politie beambten).
Oentoek keperloeon kita (Mal.), Redactie: N. Runkahu c. t., Tjimahi, 1 x p. m. (Org. Ver. Ind. o.o.).
Orgaan L. V. B. (Mal.), Redactie: Seer. H. bestuurtangerang (Welt.), 1 x p. m. (Org. Ind. Vaccinatieursbond).
Orgaan dari O. J. B. A. (Mal.), Redactie: M. Brono, Madioen, 1 x p. m. (Ver. v. Ongedipl. Ind. B.B.-ambt.).
Onderwijzer (De) (Mal.), Redactie: M. Sasiroesoemo, Djokja, 1 x p. m. (Org. Kweekschoolbond).
Oud-Isolaan (De) (Mal.), Redactie: R. T. A. Wirantakoesoema, Bandoeng (Ver. v. Oud-Osvianen).
Pembantoe (Mal.), Redactie: Hoofdbest. P.G.B., Solo, 1 x p. m. (Hulponderw.).
Persatoean Goeroe (Mal.), Redactie: R. Soepadmo, Poerwokerto (Org. Onderwijzersbond).
Si-Tetap (Mal.), Redactie: Soegono, Semarang, 1 x p. m. (V. S. T. P.-org.).
S(arekat) V(accinateur) I(ndië) (Mal.), Redactie: Soemarjo, Soekaradja, 2 x p. m. (Org. der Ver.).
Soera B. O. W. (Mal.), Redactie: R. P. Soeroso, Malang, 1 x p. m. (Org. B.O.W. personeel).
Soera-Boemipoetra (Mal.), Redactie: T. Adiwasi Djokja, 2 x p. w. (P.P.B.B. Jogja).
Soera Boemipoetra S.S. (Mal.), Redactie: Abdul Rachman, Padang, 2 x p. m. (Orgaan S. S. personeel).
Soera-Kadaster (Mal.), Redactie: Hoofdbestuur, Wel, 1 x p. m. (Org. Kadasterbond).
Soera-Postel (Mal.), Redactie: Moeso, Soerabaja, 1 x p. m. (Org. Sarikat Postel).
Soera-Normalschool (Mal.), Redactie: Hoofdb. P. S., Tjilatjap, 1 x p. m. (Org. Normalschoolbond).
Soera P.Z.V.B. (Mal.), Redactie: H. Hadi. Buitenzorg, 1 x p. m. (Org. P(erhimpunan) Z(ieken) V(erpleger) B(oenipoetier)).
Soera Tambang (Mal.), Redactie: Nawawi Arif, wahlentoe, 1 x p. m. (Org. Perserikatan Kaoboroeck Tambang (P.K.B.T.)).
Soera V. I. L. (Mal.), Redactie: Goenawan, Welt., 1 x p. m. (Org. Verg. Ind. Landsdienaren).

G. Chineesch-Maleische Bladen.

Bintang Pagi (Mal.), Redactie: Ong Khing In, Djombang, 1 x p. m.
Djawa-Tengah (Mal.), Redactie: K. T. Kwee, Semarang, dagelijks.
Economy (Mal.), Redactie: Tjoa Pit Bak, Bandoeng, 1 x p. m.
Hoakiao (Mal.), Redactie: Quo Hen Zo, Soerabaja, 1 x p. m.
Hoa-Po (Mal.), Redactie: Tan Eng Goan, Grisse, 1 x p. w.
Insulinde (Mal.), Redactie: Tjong Gwan Ek, Solo, 1 x p. m.
International (Mal.), Redactie: T. E. Lim, Medan, 1 x p. w.
Keng Hwa Poo (Mal.), Redactie: Tjia Djoe Tjiaf, Manado, 2 x p. m.
Keng Po (Mal.), Redactie: Houw Tek Kong, Batavia, dagelijks.
Pelita Andalas (Mal.), Redactie: J. Koning, Medan, 3 x p. w.
Perdamean (Mal.), Redactie: S. Y. Tjia, Padang, 2 x p. m.
Perniagaan (Mal.), Redactie: Thio Tjin Boen, Batavia, dagelijks.
Pewarta-Soerabaja (Mal.), Redactie: Liem Kwie Gio, Tan Tjin Kang en Tan Tek Jan, Soerabaja, dagelijks.
Pontianaksch Chineesch Weekblad (Mal.), Redactie: W. Chitzu, Pontianak, 1 x p. w.
Radio (Mal.), Redactie: Tjio Peng Hong, Padang, dagelijks.

Dansinstituut J. HOVERS
Goudenregenstraat 170 's-Gravenhage
De moderne dansen in 6 lessen
Spreekuur dagelijks van 8-10 uur n.m.

Tehuis voor Kinderen
DEN HAAG - FRANKENSTRAAT 49 - TELEF. 5193
MEVR. I. VERPLOEGH CHASSÉ,
Individaalpsycholoog
Spreekuren: Maandag, Woensdag en Vrijdag 2-3 uur
Aan het Tehuis zijn verbonden: Consultatiebureau voor opvoedingsvragen, Speel- en werkdagen onder medewerking van een leerares in Kinderverz. en Opv. (Fröbel- en Montessoriteerm., sljldwerk). Cursus voor volw. in Kinderspeel- en Speelgoed maken.

's-Gravenhaagsche Begravenis-Onderneming

G. LOOLJE, Tasmanstraat 57, DEN HAAG 5102

Telefoon 33788 - Postrekening 46391

Sin Bin (Mal.), Redactie: Tan Tjin Thay, Bandoeng, dagelijks.

Sinar Matahari (Mal.), Redactie: Ong Khing In, Djombang, 1 x p. m.

Sin Po (Mal.), Redactie: Kwee Kek Beng, Batavia, dagelijks.

Sin Po (geill.) (Mal.), Redactie: Red. dagbl. S. P., Batavia, 1 x p. w.

Sin Jit Po (Mal.), Soerabaja, dagelijks.

Sinar-Sumatra (Mal.), Redactie: Jap Gim Sek, Padang, dagelijks.

Soetra Publiek (Mal.), Redactie: Liem Koen Hian, Soerabaja, dagelijks.

Tjahaja-Timoer (Mal.), Redactie: Kh. K. Kwee, Malang, 3 x p. w.

Tjanboek (Mal.), Redactie: Gouw Boen Hoat, Djokja, 1 x p. w.

Tjin Bin (Mal.), Medan.

Tjin Po (Mal.), Redactie: E. Th. Tjia, Medan, dagelijks.

Warna-Warta (Mal.-Eng.), Redactie: Lauw Kong Hoey, Semarang, dagelijks.

Woe Sen (Mal.), Redactie: Ong Khing In, Djombang, 1 x p. m.

H. Japansch-Maleische Bladen.

Bendee (Mal.), Redactie: J. H. Pangemanann, Solo, 2 x p. m.

I. Arabische bladen.

Al Wivaq (Mal.), Redactie: M. M. Alfatah, Buitenzorg, 1 x p. w. (Moh.).

Hadramaut (Arab.), Redactie: S. Edros Almashaer, Soerabaja (Moh.).

Van Week tot Week.

Dinsdag 9 tot Maandag 15 Febr. 1926.

Mohammedaansche vereenigingen. Tijdens het Al Islam-Congres werd — volgens een Aneta-telegr. dd. Batavia 9 Febr. — een bond van leiders van Mohammedaansche vereenigingen opgericht.

Niet gehouden optocht. De assistent-resident, hoofd van plaatselijk bestuur te Djocja, deelde aan het bestuur van Oemat Islam mede, dat vergunning tot het houden van een optocht, ter gelegenheid van Mohammed's Hemelvaart kon worden verleegen, indien het maximum aantal deelnemers aan den optocht werd beperkt tot 5000.

In 1925 hebben 35.000 menschen deelgenomen aan den stoet.

Oemat Islam zag thans af van het houden van een optocht en besloot telegrafisch te protesteeren bij den Gouverneur-Generaal. (Aneta, 9 Febr.)

Groote tabaksbrand. Te Nangkaän in het Bondowosche, op 2 paal afstand van Bondowoso gelegen, is de geheele voorraad in een tabaksafpakschuur der Landbouw-maatschappij Oud-Djember verbrand, wegens gebrek aan blusmiddelen. De schade, tot een bedrag van f 440.000, wordt door verzekering gedekt. (Aneta, 9 Febr.)

Resident H. C. van den Bos. De resident (nieuwe stijl) van Oost-Priangan, H. C. van den Bos, is benoemd tot resident (oude stijl) van Madioen. (Aneta, 13 Febr.)

Legercommandant. Aneta seint dd. Bandoeng 12 Febr. De legercommandant, luit.-gen. K. F. E. Gerth van Wijk, adjudant van H. M. de Koningin in buitengewonen dienst, vertrekt 5 Mei per Johan de Witt, uit Nederlandsch-Indië, voor een buitenslandsch verlof van vier maanden, in verband met zijn geschokten gezondheidstoestand.

bevolkingsrubbercultuur. Naar uit Amsterdam aan de N. R. Ct. wordt gemeld, hebben een aantal tabaksmaatschappijen een syndicaat gevormd, om eventueel te komen tot oprichting van een maatschappij, die in onze koloniën de Inlandsche rubber opkoopt, verwerkt en aan de markt brengt.

Op het oogeblik zijn het Chineezen uit Singapore, die in Djambi en elders de ruwe „native” rubber opkopen, op eigen schepen naar Singapore vervoeren en daar in groote „mills” tot blankets verwerken.

Als Singapore en genoemde opkoopters worden uitgeschakeld, kan dit ook voor de Inlandsche rubberproducenten een aanmerkelijk voordeel teekenen.

Voordracht over den vulkaan Papandajan. In een te 's-Gravenhage gehouden vergadering van de geologische sectie van het Geologisch Mijnbouwkundig Genootschap voor Nederland en Koloniën heeft ir. N. J. M. Taverne, ingenieur bij het Mijnwezen in Nederlandsch Oost-Indië en gedurende ruim drie jaar belast geweest met de leiding van den vulkanologischen dienst, een rede gehouden over den Papandajan. (Een vrij uitvoerig overzicht gaf het Vaderland van 9 dezer).

Univers. examens. Leiden. Doct. examen Ind. recht de hr. J. A. Ruys.

Staatkundige onthouding. Onder het hoofd „Verloren vertrouwen” bevat het Vaderland van Za. 13 (Avondbl.) en Di. 16 (Avondbl.) Febr. belangrijke beschouwingen over de veldwinnende gedachte van staatkundige onthouding door de ontwikkelde inheemsche bevolking van Indië.

Studiereis naar Japan. De adviseur voor Japansche Zaken, de hr. P. A. van de Stadt, vertrekt in Maart a.s. voor een studiereis van vijf maanden naar Japan. (Aneta, 13 Febr.)

Douane-ontvangsten te Palembang. Over de maand Januari bedroegen de douane-ontvangsten te Palembang f 613.000 tegen f 224.000 over dezelfde maand van 1925. Het uitvoerrecht op bevolkingsrubber bedroeg f 105.000. (Aneta, 12 Febr.)

Geen Japansche visscherij te Batavia. De Regeering heeft het verzoek van de Japanneezen om binnen de territoriale wateren op de kust van Batavia te mogen vissen, afgewezen, hoofdzakelijk met het oog op de belangen van de bevolking van de kusteilanden. (Aneta, 12 Febr.)

Communistische politie-agenten! Gedurende den tijd dat te Soerabaja stakingen voorkwamen, zijn 25 politie-agenten uit den dienst ontslagen omdat zij lid waren van communistische organisaties. (Aneta).

Pest op Java. In de week van 13 tot 19 Dec. '25 zijn op Java niet minder dan 321 gevallen van pest gerapporteerd, waarvan in de afdeling Wonosobo 16, Temanggoeng 94, Magelang 42, Jogjakarta 9, Soerakarta 6, Bojolali 1, Klaten 29, Sragen 1, Salatiga 5, Pekalongan 52, Tegal 5, Poerholinggo 61.

Een meevaller van ruim een half miljoen. De raad van beroep in belastingzaken heeft de directie der Bandoengsche Kininefabriek in het gelijk gesteld betreffende de bekende quaestie der oorlogswinstbelasting, waardoor de navorderingsaanslag, groot f 559.310, geheel vervalt en dit bedrag aan de directie zal worden terugbetaald. (Aneta, 13 Febr.)

Kunst, Kunstnijverheid en Huisvlijt.

Het schoone van Bali.

Van alle kanten worden er in den laatsten tijd lofliederen gezongen op de schoonheden van het eiland Bali. Het laatst kwam ons in handen: „Fünftes Filmheft”, een speciaal Bali-nummer van de Verlag der Schönheit te Dresden, waarin Colin Rosz — de bekende wereldreiziger, die verleden jaar ook hier in den Haag de zoo prachtige, door hem zelf opgenomen rolprenten verjoonde — zijn Balireis beschrijft als „Ein Südsee-Idyll”. Hij noemt Bali: „Das Land der festlichen Arbeit”, als hij begint met de volgende schildering:

„Es war auf einer meiner ersten Fahrten durch die Insel, als ich das Feld mit den pflügenden, festlich geschmückten Ochsen gespannen erblickte. Vielleicht fünfzig gespanne zogen hier in Reihen neben — und hinter einander über ein ausgedehntes Feld. Die Ochsen waren zu zweit oder viert vor die Pflüge gespannt. Sie trugen einen imposanten Kopfschmück aus bunt bemalten Leder-schilden und am Halse baumelten aus Holz geschnitzte Glocken in Form von Alpenkuhlocken, nur von ungleich grösseren Dimensionen; wahre Glockenriesen waren das, die den Ochsen bis zu den Knien herabhingen, und noch breiter als hoch waren. Das war mein erster Eindruck von balischer Landwirtschaft, die immer verknüpft ist mit Gottesdienst, Kunst und Fest, wie jede Arbeit auf Bali und überhaupt jede Lebensäußerung. Der Boden gehört den Göttern. Sie haben ihn den Menschen zur Nutzung überlassen, und sie wollen, dass alle gleichmäßig daran teilhaben. Auf diesem Glaubenssatz beruht der balinesische Agrarkommunismus.”

Voor Hondenartikelen:

Krachtvoeder, Dogcakes, Hokken, Manden, Stoelen, Halsbanden, Lijnen, Transporthokken, enz.

IS HET ADRES:

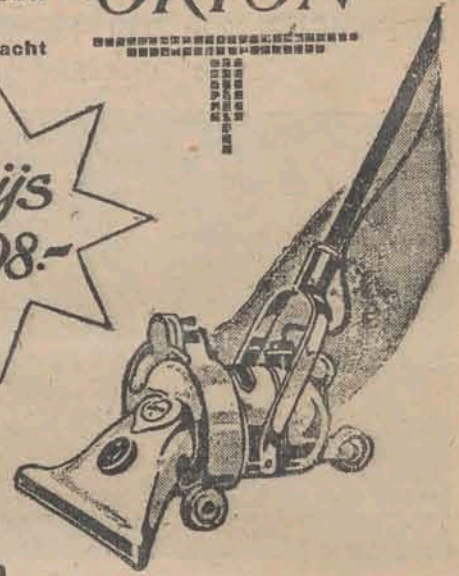
P. H. VERSEVELDT

Fred. Hendriklaan 204 - 's-Gravenhage - Tel. 53384 (Voortzetting der zaken v. d. Fa PETERS & Co., Parkstr. 97)

N.V. „EXIMA” - AMSTERD.

DE STOFZUIGER met de enorme zuigkracht

ORION

Showroom

AMSTERDAMSCH VEERKADE 8

TELEFOON 13311 - 'S-GRAVENHAGE

Ook op gemakkelijke betalingsvoorwaarden verkrijgbaar f 6.40 per maand

RADIO-APPARATEN

IN HUURKOOP

E. STEVENS

Electrotechnisch Installatie-Bureau

Copernicusplein 9 Telef. 31009

'S-GRAVENHAGE

DAMES-

HERSTELLINGSOORD, INTERNAAT EN EXTERNAAT

Heilgymnastiek - Massage

Diverse methoden van geneeskrachtige baden

Voorcoming en opheffing van obstructie bij de periodieke circulatie

HUIZE „ILEX” (HOORNBRUG) RIJSWIJK

Spreekuren van 1-2 of volgens afspraak

Directie: HAGE

Telefoon RIJSWIJK 156

Maison H. SIMONS

's-Gravenhage.

MANTELHUIS

HEULSTRAAT 13, n. „Oost en West”

JAPONNENHUIS

NOORDEINDE 17a

Uitsluitend betere Confectie

Voordeelige prijzen!

HERMAN MIDDENDORP

HET ZWARTE VENSTER

MET BANDVERSIERING VAN JOH. L. TER VEER.

Ingenaaid f 3.25, gebonden f 4.50.

„... Middendorp heeft den waren toon getroffen. Nergens hindert ons een valsch geluid. Hij is noch sentimenteel, noch stoort ons een te realistische uitweiding of noodeloze mooi-schrijverij.”

Frits Lapidoth in De Nieuwe Courant.

„... Hoe dan ook, dit boek van Herman Middendorp is moeilijk te vergelijken met de hedendaagsche literaire verschijningen. Het is geen psychologische roman, gelukkig niet, en het is, wat zuiverheid van geest betreft, bijna niet aan te nemen als een schepping van dezer tijd.”

Johan Koning in De Inaische Courant.

Uitgave v. d. N.V. „ADI POESTAKA”, Den Haag

VOORBURG :: VIJF HEERENHUIZEN

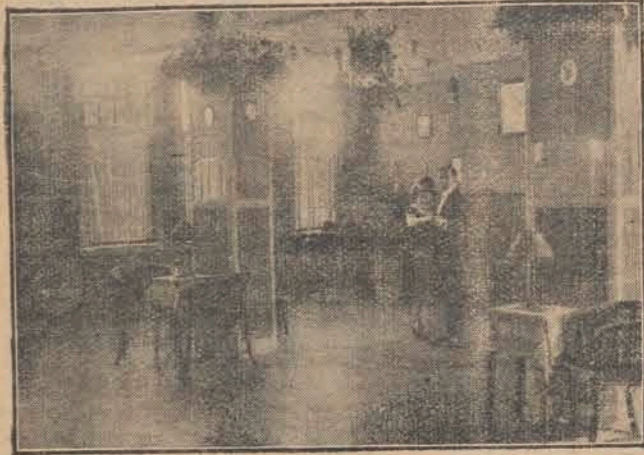
Te Koop aan de Laan van Sevenstar of verlengde Julianastraat. Tien groote en kleine kamers. Voor en achtertuin. Verder alle gemakken. Directe verbinding met Den Haag, Noordwijk en Rotterdam.

Koopprijs f 9500.— tot f 9800.—

Te bevragen op het werk en Oranjelust 72 VOORBURG

DANS-INSTITUUT DE HEER EN MEVROUW BROK
 DIPLOMÉ
 HOFWIJKPL. 74c - TEL. 13959 - DEN HAAG
 GEVESTIGD SEDERT 1912.

Privé-Danslessen voor Dames en Heeren van elken leeftijd. Dagelijks en op ieder uur. Condities: 1 persoon per lesuur f 2.50, 2 personen per lesuur f 3.50, 3 personen per lesuur f 4.50, 4 personen per lesuur f 5.50. Vele Ind. families genoten bij ons (tot hun volle tevredenheid) Dansonderwijs. P.S. Laat u echter nooit wijsmaken, dat men u de moderne dansen kan aanleeren in 3 à 4 lessen, dit toch is groote misleiding. 5223

N.C. HOOGTEIJLING
 van Noord tot Zuid van West tot Oost

VERHUIZINGEN
 OVER DE GEHEELE WERELD
 22e VAN BLANKENBURGSTR. 109

BERGPLAATSEN
 VOOR
INBOEDELS
OPSLAG-BAGAGES

TELF. 32615

WINKEL VOOR DE BEHANGERIJ
 Frederik Hendriklaan 283
 TELF. 50910
 DEN HAAG

5163

DENKT
 U wel aan ons blad voor
 Uw reclame?

VILLA TE KOOP.

Helft van dubb. **VILLA**, beneden Hal, 2 Kamers (suite en erker) overdekt Terras, Ontvangkamer, Keuken, Closet, Waterleiding, Gasleiding, Electrisch licht. Etage: 3 groote Slaapkamers met twee Balcons, **vaste Waschtafels**, Badkamer, Closet, groote Zolder, Dienstb. kamer, Schuur en aangelegden Tuin, dicht bij Station, **schitterend uitzicht**. Koopprijs **slechts f 8700.** — bij **P. MAN**, Steenhofstraat 5 bij 't Station **Soestdijk**. Vraagt gratis en franco **Woningcourant**. 5130

KOEK, BANKET, CHOCOLADE
EN SUIKERWERKEN
W. TEMPELMAN
 FAHRENHEITSTR. 417 - DEN HAAG
 SPECIALITEIT IN GEVULDE KOEKJES 5185

Schoen-Magazijn PAANAKKER
Alléén ZOUTMANSTRAAT 43^a - Den Haag
TELEFOON 30869
 Ontvangen een mooie collectie
DAMES- EN KINDERSCHOENEN IN DIVERSE PRIJZEN

Hij betreurt dat, waar ook Bali weldra lijden zal aan overbevolking, deze schoonheid en de daarmee samenhangende kunstuitingen te niet zullen gaan.

„Und dann wird auch die bisherige kommunistische Landesverfassung ihr Ende finden, und damit auch das gemeinsame arbeiten auf gemeinsamen Feldern. Dieses Arbeiten, das gar kein Arbeiten in unserem Sinne is, sondern ein fröhliches Spiel, ein Fest, und nur eine neue Form für das Wiedereins werden von Natur und Gott.“

Daarna beschrijft hij de verschillende bezielde feestelijkheden, ook de zoo godsdienstige schoone, aan den rijstbouw en -oogst verbundene, om te eindigen met de verzuchting:

„Ich stand lange auf dem Feld, als ich die erste Reisernte mitmachte, sehr lange. Und ich hatte ununterbrochen die müden, miszmutigen gesichter der Männer und Frauen in unsern Fabriken vor Augen. Ach, so weit brauchte ich mich ja gar nicht zurück zu erinnern, bloss an die javanischen Zuckerfabriken! Nun, ich bin gar nicht sentimental, und verkenne keinen Augenblick, dasz wir der modernen Technik viel an Annehmlichkeit und Sicherheit und Bequemlichkeit des Lebens verdanken, und ich denke, dasz Auto's und Flugzeuge und Eisenbahnen und Radio Dinge sind, die immerhin ihren Preis werd sind. Aber hoch ist der Preis, doch, den wir für Technik und „Zivilisation“ gezahlt haben, will mich dünken, wenn ich hier sehe, dasz ohne diese Arbeit kein Frohn zu sein braucht, wie bei uns, sondern Fest Freude.“

Natuurlijk is Colin Rosz ook verrukt over het schoone Balinese menschenras, waarvan hij eenige typen fotografeerde, ter illustratie van zijn artikel, maar 't alermooiste vindt hij, wat hij betitelt als: „Das ander Bali“.

„Das, was wir, westlichen Menschen, für immer verloren haben: das vollendete, sichere Ruhen in Gott und Natur. Der Balinese weisz nichts von Relativität, von Wellen und Turbodynamos, aber er trägt seinen Kosmos in sich. Er ist umschlossen und geschlossen. Sein Leben schwingt in einem grossen sicheren Rhythmus and all seine Lebensformen, sein Körper, seine Gesten sind ein einheitlicher Ausdruck dieses inneren Rhythmus. Die Seele des Balier kennt keine Zerrissenheit und keine Abgründe.“

Karang Asem, Zuid-Bali, noemt Colin Rosz: *das Paradies*.

Hij geeft bij mooie foto's, *schwärmerische* beschrijvingen van natuurschoon, tempelversieringen en *legong-dansen* 3).

Ten slotte echter, toen hij de opmerking maakte, tot den Controleur, die hem vergezelde:

„Ich kann verstehen, dasz man nie wieder fort von hier möchte. Auch mir ist es wie eine Wolke von der Seele, wenn ich an die Abschiedsstunde von Bali denke“, kreeg hij ten antwoord, dat Karang Asem wel de schoonste, maar tevens de gevaarlijkste plek van Bali is, wegens de malaria; hoe onlangs van een jong schilderspaar, dat bij dien ambtenaar logeerde, de talentvolle man aan die ziekte bezweken was en diens jonge vrouw wanhopend op Bali bleef wonen, daar zij niet van het graf van haar echtgenoot scheiden kon. „En 't ergste voor mij is,“ zoo besloot de controleur: „dat mijn vrouw sedert in duizend angsten leeft, dat ook ik malaria zal krijgen. Wij hopen daarom maar, dat ik spoedig overgeplaatst zal worden.“

Zoo heeft alles zijn keerzijde. Dit herinnert er ons aan, hoe de hoofijzer-correspondent (C. K. Elout) van *Hel Alg. Handelsblad* in zijn *Indisch Dagboek*, na o.a. de enthousiaste beschrijving van zijn Bali-reis, eindigt met de woorden:

„Moge de goden van Bali dit schoone land en dit schoone volk bewaren.....

.....en mogen zij alle honden op Bali vernielen, aangezien deze miserabele loeders des nachts het schandaal zijn van het land en, als er maar één dol wordt, 'n gevaar voor de geheele bevolking worden.

„Waarom geen hondenbelasting?“

1) Zou den Baliërs onze tegenwoordige levensstrijd en arbeidslavernij niet bespaard kunnen blijven, waar toch ook — gelijk de teekenen des tijds reeds hier en daar aanwijzen — ons nageslacht door een betere opvoedkunde teruggebracht zal kunnen worden tot de ware levenskunst: arbeidsvreugde?

2) Ook dezen zielstoestand kunnen 't Westelingen, ons immers weder veroveren door bewust ons leven in te richten naar de wetten der natuur, langs den weg van zelfkennis, door rythmische ademhaling, verstandige dieet en gevoelige harmonie?

3) Hierop hopen wij later terug te komen.

Ook de heer Th. van Erp, onlangs van zijn Balise onderzoekingsreis teruggekeerd, merkte, naast het schoone, dat hij aan land en volk bewonderd had, minder goede dingen op vooral met betrekking tot daar nog altijd levendig beoefende versieringskun. De *Deli Courant* ontleende o.a. aan een particuliere schrijven van diens hand:

„De Balinees in Zuid- en Midden-Bali is in de weer aan de vernieuwing van de poel. Velen werden schooner en rijker opgebouwd ze voorheen waren. Jammer genoeg, vaak te te overdadig van ornament. In de poera-Loekloek en elders werd het een orgie van ornament, een ongebreidelde woeker van op zich fraai en respectabel beeldhouwwerk. De blijft nog vaardig, maar..... ook op Midden-zie ik de symptomen van naderend verval.“

Het blad dikt dit nog iets aan met de woorden:

„In verband met de opmerkingen van den Van Erp over den overdaad aan ornamentiek 't jongste Balische kunstwerk, kunnen we meedeelen, dat we kort geleden eenige foto's gen van Balinese versieringen, waarin b.v. wielrijder was verwerkt als ornament. En elzagen we, waarschijnlijk bedoeld als symbool den Europeaan, een Europeaan dronken neegend met een jeneverflesch aan den mond..... Levend is de kunst op Bali dus nog wel, in enkel opzicht, al te levendig.“

Deze uitwassen zijn natuurlijk slechts uitzonderingen, hoe 't dan ook zij, een verblijvend verschijnsel 't toch zeker, dat, zooals ook *het Soer. Handelsblad* een gesprek met den heer Van Erp schreef 4), „merlweggen op Bali bezig is met het weder opbouwen alles wat door de zware aardbevingen van 1917 vernield.“ En daarbij mag dan niet worden vergeet dat architect P. A. J. Moojen, in opdracht der Indigeering, daartoe reeds in 1918 den stoot heeft gegeven door over het geheele eiland, in overleg met het netherlands Bestuur en de Landsgrooten, nauwkeurige onderzoekingen en besprekingen te houden, waaraan hij een uitvoerig schriftelijk verslag met de noodvoorstellen indiende, dat wij belangstellenden ter lezing kunnen aanbevelen.

Nu ongeveer twee jaar geleden, deelde de Moojen in een voordracht met lichtbeelden, in de Toekamers van Boeatan, Heulstraat 19 te 's-Gravenhagehouden, veel belangrijks omtrent dien arbeid en toestanden op Bali mede.

Naar wij vernemen, zal de heer Van Erp, op verzoek van de personen en lichamen, die hem uitzonden, de eerste dagen van Maart a.s. in den Haag een voordracht houden omtrent zijne Balische bevindingen, gelicht met vele daar genomen foto's en teekeningen. Dan zullen wij meer hierover te hooren en te zien krijgen.

4) Zie Kol. Weekblad 17 Dec. 1925, No. 51.

Persoverzicht uit de Indische Bladen

I. UIT DE EUROPEESCHE PERS.

Bevolkingsvraagstuk. De trek naar Asahan. De ontwikkeling der Buitengewesten.

Er is voor de toekomst geen lastiger probleem om oplossing vraagt dan dat der *dreigende overbevolking van Java*. Van allergeeuest belang is de vraag: men voedsel zal vinden voor de 400.000 nieuwe menschen, welke er jaarlijks bijkomen. Het *Soer. Hbl.* (7 Z.) bespreekt dit onderwerp aan de hand van de lezing door mr. Gerritzen onlangs te Leiden gehouden. *Indiviseering van den landbouw, kolonisatie en industrialisatie* zijn geen afdoende middelen tegen den dreigenden bevolkingsaanwas. Er is alle reden om, volgens de door mr. Gerritzen gemaakte opmerkingen, de aangelegenheden in groot verband door een commissie in studie te doen nemen. Er is nog een andere mogelijkheid, n.l. *uitbreiding van het Westersch grootlandbouwbedrijf* — meent het S. H. —. Deze wetenschap behoort te worden verwerkt in onze agrarische praktijk; men dient de slagboomen weg te nemen, waarden uitgroei van het landbouwbedrijf op Java lemmeren. Java zit op bijna ergerlijke wijze vast aan met alle moderne landbouwmethoden strijdige sawahbouw. Er is eene bijna ziekelijke neiging tot scherming van dien rijstbouw, hoewel andere gewassen een grootere hoeveelheid voedingseenheden

T. H. TIEMAN
 Horlogemaker
 voorh. Chef b. d. Heer A. B. Thiemess
SPECIAL ADRES
 voor het herstellen van afgekeurde-, antieke- of kunstige
 —Uurwerken—
Pieterstraat 23, Den Haag
 nabij de Prinsstraat

TE HUUR

prachtig groot Bovenhuis

bevattende 9 kamers, gedeeltelijk gestoffeerd, Bezuidenhoutkwartier. Brieven onder No. 5271 Bureau v. d. Blad, Nobelstraat 20, Den Haag

wone verschijnsel dat het optreden van Westersch bestuur in primitieve tropische gemeenschappen typeert: de levenskansen der menschen stegen, de bevolking nam beduidend sneller dan tevoren in aantal toe. Intusschen is aan intensivering van den landbouw weinig gedaan; de bevolking bleef haar oude primitieve gewoonten toepassen. Zij leeft van ladangbouw, dus goeddeels rooibouw; zij kapt bosch naar hartelust, of verbrandt dit. Als de radja in Ngada op de hertenjacht wil met zijn talrijke volgelingen, wordt tevoren de groote grasvlakte met het opkomende jonge hout in brand gestoken. In het algemeen zullen tegen deze branden scherpe regelingen moeten worden getroffen, voornamelijk op de berghellingen en in de brongebieden. Ook het Soer. Hbl. meent dat het aantal eilanden in Indië, dat door onnoodige vernieling van het bosch in hydrologisch en landbouwkundig opzicht in ongunstige conditie werd gebracht, zeker niet behoort te worden vergroot.

Het rapport-Meijer Ranneft. De belasting-herziening.

Naar de *Java-Bode* (9 Jan.) uit zekere bron heeft vernomen, heeft de Regeering, zij het ook op aandrang uit Holland, ten slotte toch besloten tot de *volledige publicatie van het rapport-Meijer Ranneft-Huender*. Op de Landsdrukkerij is men thans reeds met man en macht bezig aan het drukken van dit lijvige werk; de verschijning ervan zal binnenkort verwacht mogen worden, althans zoo tijdig voor den aanvang van de a.s. voorjaarszitting van den Volksraad, dat een rustige bestudeering der daarin vervatte gegevens mogelijk wordt. Uit dit rapport zullen onomstootelijke gegevens te voorschijn komen, welke het pessimisme, waarmede in de laatste jaren door bevoegde personen over den belastingdruk op de inheemsche bevolking is gesproken, volkomen begrijpelijk maken, cijfers waarvan men zich nog geen denkbeeld vormen kan. Het besluit der Regeering, om geen struisvogel-politiek te voeren ten aanzien van de resultaten van het zeer belangrijke, maar zeker nog niet voltooid te achten onderzoek is ten zeerste toe te juichen. Alleen met volkomen openbaarheid van de thans beschikbaar gekomen gegevens is het mogelijk den te verwachten strijd rondom de belastinghervorming te houden op het terrein der meest urgente economische verbeteringen. Geheimhouding van een deel dier gegevens zou gelegenheid geven tot verdere ontkenning van de zeer dringende noodzaak der verlichting van den belastingdruk op groote groepen der inheemsche bevolking — een noodzaak, welke, naar de J. B. kan verzekeren, na ernstige en objectieve lezing van het rapport niet langer ontkend mag worden.

De *Sumatra* (15 Jan.) ontleent nog aan „*De Loc.*” het bericht dat gebleken is, dat de cijfers van den heer Meijer Ranneft omtrent den belastingdruk in Solo, beneden de werkelijkheid blijven. Volgens de S. P. dient men de gegevens van het rapport-M. R. als een minimum te aanvaarden. De les, die uit het rapport te putten valt is, dat men niet te spoedig dient klaar te staan met een oordeel over de condities, waaronder de Inlandsche bevolking — en speciaal blijkbaar die op Java — leeft. Velen hebben trouwens geen recht van spreken, omdat ze de moeite niet genomen hebben een minutieus onderzoek in te stellen en zich ernstig in te denken in de plaats van dengeen, over wien zij een oordeel vellen. Het beste bewijs hiervan is wel, dat men, nu zulk een — zelfs nog vluchtig — onderzoek wel heeft plaats gehad, tot conclusies komt, die ernst en..... verbazing wekken.

De „*Java-Bode*” (9 Jan. L. N.) weet nadere bijzonderheden mede te deelen omtrent de a.s. *belastingverlaging*, waarvoor f 10 tot f 15 miljoen beschikbaar is voor eene onmiddellijke verlichting van den druk. De herzieningscommissie is thans vrijwel gereed met haar arbeid. De *vennootschappen* komen voorloopig niet aan de beurt (zie ook *Deli Crt.*, 15 Jan.). Het bedrag zal moeten worden verdeeld over verschillende onderwerpen, zooals de *verpondingsbelasting* en de *hoofdgeldheffing* voor de Inlandsche bevolking; in ieder geval wordt toch een vermindering van de *opcenten* op de *inkomstenbelasting* voor natuurlijke personen er bij genoemd. De commissie schijnt niet eensgezind ten aanzien van de details van een verlaging der opcenten op de inkomstenbelasting. Een deel wenscht verlaging over de gansche linie, een ander deel over de lagere regionen, de lage en de middel-inkomens. De levensstandaard is in zeer vele gewesten in de laatste jaren sterk gestegen; *De Sum. Post* (15 Jan.) meent dat het dus in de eerste plaats de gezinnen met de lagere en de middelmatige inkomens zijn, die door de Regeering zullen moeten worden geholpen.

M. J. BLOKLANDER

ORGEL- EN PIANOHANDEL
Bilderdijkstraat 4 DEN HAAG Telefoon 35992
INRICHTEN VOOR DE TROPEN
STEMMEN - REPAREREEN 5101
Billijke prijzen. Vakkundige garantie

balie leveren. Men dient den bodem van Java de producten te doen opbrengen, welke de hoogste waarde vertegenwoordigen op de wereldmarkt; voor dit geld is import van voedingsmiddelen mogelijk ook ten behoeve van een grooter aantal miljoenen dan thans dit land bewoont. Aan uitbreiding der teelt van landbouwproducten voor de wereldmarkt dient groote aandacht te worden geschonken. De benoeming eener commissie, welke dit onderwerp in studie neemt, behoort niet langer te worden uitgesteld.

Van alle kanten komen de berichten over de trek der cultuurmaatschappijen naar het Zuiden van Sumatra's Oostkust en als de tegenwoordige toestanden aanhouden, wordt veel sneller dan vermoed kon worden, de uitspraak bewaarheid, dat *Asahan op den duur het zwaartepunt van de Oostkust* zal worden. Zelfs vernam de *Deli Crt.* (11 Jan.) dat een zeer groote en kapitaal-krachtige Nederlandsche cultuurmaatschappij in het *Rokanggebied* 100 of 200.000 H.A. voorloopig voor landbouwplannen heeft aangevraagd. Het is voor de D. C. een bijzonder genoegen, dat het hier een *Nederlandsche maatschappij* geldt, die hier de pionier wil zijn in deze streken. Want hoezeer wij ook de buitenlandsche maatschappijen welkom heeten en de deur van Indië openstellen voor hun komst, er gaat toch niets voor het eigen land. Dat is een egoïsme van de goede soort, voortspruitend uit de zucht naar zelfbehoud en verdere ontplooiing. De D. C. zou het wel van de daken willen schreeuwen om verstaan te worden door de *Nederlandsche beleggers*: de tijd is gekomen om niet al te bedachtzaam toe te zien en af te wachten, maar de kans aan te grijpen waar die geboden wordt, wil men niet achter het net visschen. Het is ondertusschen te betreuren, dat de *wegaanleg naar het Zuiden* met het streven geen gelijken tred houdt. Er zijn vele moeilijkheden aan verbonden, vooral onder de huidige omstandigheden van schaarschte aan koelies door de Inlandsche rubbercultuur, om van de technische moeilijkheden maar niet te spreken. Het resultaat van dit werk moet een *machtige stimulans* zijn; het is nu eenmaal een kwestie van *moeten!* Men kan het moeilijk overschatten, welke beteekenis een behoorlijke *verkeersweg*, tot Kota Pinang, voor de verdere ontwikkeling van de Oostkust heeft.

De *ontwikkeling der Buitengewesten* wordt thans ook op Java erkend als een der voornaamste problemen van Indië. De fenomenale ontwikkeling van Deli is hierbij het groote voorbeeld. *De Locomotief* (4, 6 en 9 Jan. e.v.) brengt van de hand van den heer *Ant. J. Liebegoed* een zestal artikelen om den groei en bloei van Deli te leeren kennen.

De *Loc.* (8 Jan.) bevat het advies, uitgebracht door de directieuren van L. H. en N., en B.B. over de aanvragen van de H. V. A. voor *suikerfabrieken op Celebes*. Het luidt evenals dat van gouverneur Couvreur afwijzend.

Naar het *Soer. Hbl.* (5 Jan.) verneemt, heeft de Regeering ten opzichte van de *opening van Atjeh's Westkust* de voorstellen van wegeaanleg van den gouverneur van Atjeh, den heer *Hens* (zie *Het Kol. Wkbl.* d.d. 11 Febr.) aanvaard. De komende jaren zullen voor de Westkust inderdaad van ongemeen belang worden, terwijl verwacht mag worden, dat met deze wegen het land tegelijkertijd voor de groot-cultures geopend zal worden.

Flores.

In het *Soer. Hbl.* (30 Dec.) wijst een inzender op enkele punten, welke voor de ontwikkeling van Flores van groot belang zijn te achten. Voor zover de opmerkingen eene aanduiding zijn der beteekenis, welke dit eiland voor den groot-landbouw zou kunnen krijgen, maakt het *Soer. Hbl.* tevens melding van een zeer deskundig ander oordeel, dat in dezen tot groote voorzichtigheid maant. Van deze zijde beweert men, dat Flores perioden van langdurige droogte moet kennen; er zou anders geen sprake zijn van eene poging tot het aanplanten van katoen. Ook volgt uit de plannen, welke de Veterinaire Dienst met dit eiland heeft, dat men er voor den landbouw zeker geen veelbelovende toekomst in ziet. Met andere opmerkingen van den eersten zegsman kan het S. H. geheel accoord gaan. Hij wijst op de ergerlijke boschvernieling, welke op Flores plaats heeft. De bevolking is nog uiterst primitief. Vóór 1907 nam zij slechts in bescheiden mate toe, doch door de intensivering van ons bestuur werden de toestanden zeer in gunstigen zin gewijzigd. Dit bestuur bracht veiligheid en orde, bestrijding van ziekte, hulp bij calamiteiten. Zoo vertoonde zich het ge-

NIJMEGEN

Effecten Coupons
Reiscredietbrieven 5048
Assurantiën Brandkluis
Effecten- en Wisselbank Bouvy
Lange Burchtstraat 14 - Nijmegen - Telef. 2480 en 2481

Piano's Orgels
C. A. J. VAN KALMTHOUT
Tel. 1562 NIJMEGEN Tel. 1562
Bisschop Hamerstraat 1-1a 5011
Vleugels Kunstspelpiano's

Naaml. Venn. Maatschappij 5095
KANTOOR VOOR VASTE GOEDEREN
voorheen onder de Firma WALTMANN & CO.
SPOORSTRAAT 2a NIJMEGEN TELEF. 399
naast het Oranje-Hotel.
BUREAU WONINGGIDS. - Assurantiën. - Op aanvraag gratis toezending van Woninggids met platten grond

Les extrêmes se touchent

Een courantendrukkerij is een inrichting waar in den kortst mogelijken tijd het grootst mogelijk kwantum werk moet worden gemaakt. Personeel en machines zijn daarop speciaal ingesteld. Snelheid is hoofdzaak; kwaliteit een, zij het dan voor name, bijzaak.

Een kunstdrukkerij is juist het omgekeerde. Daar is de atwerking hoofdzaak en teveel haast zou ten nadeele van het werk komen. Ook daar zijn personeel en machines speciaal op zulk werk berekend.

De meeste drukkerijen leggen zich óf op het een, óf op het ander toe, omdat het lastig is, zich op twee zoo uiteenlopende soorten van werk te specialiseeren.

L'exception confirme la loi

Dat ziet men aan onze Drukkerij, die op haat rotatiepersen couranten en tijdschriften snel en in groote oplagen vervaardigt, doch wier snelperser kunstproducten leveren als „Ned. Indië Oud en Nieuw”, „Het Huis Oud en Nieuw”, Oedays (Opgang) enz. Natuurlijk vervaardigen wij ook het middenklasse-werk, het z.g. Handelsdrukkerwerk en wij beroemen er ons op, dat ons werk door geen onzer collega's kan worden overtroffen.

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

G. F. A. DRIESSEN

LANGE HEZELSTRAAT 54
BROERSTRAAT 19 naast de Kerk
NIJMEGEN 5219

ZONSCHERMEN
JALOUZIEËN
ALLE REPARATIËN!!

„KEIZERSHOF”

v/h Firma SCHADE & OLDENKOTT 5129

SPIJSTRAAT 2 hoek Veenestraat DEN HAAG

Speciaalhuis in:

Wollen-, Zijden-, Katoenen- en Fluweelen Stoffen

(Steeds ingang van Nouveautés)

**Dansinstituut STATENKWARTIER
EWY DE CLERCQ
Frankenstr. 5, DEN HAAG, Tel. 53506**

Het nieuwste op het gebied der Moderne Dansen.
Na Nieuwjaar aanvang nieuwe Cursussen, 4 maanden (16 lessen van 2 uur) f 25.-.

Voor kinderen vanaf 8 jaar cursus (16 maal 1 1/2 uur), in dansen en lichamelijke opvoeding gecombineerd, f 20.-. (Kleine club, intensief onderwijs).
Inscr. 10-3 en 6 1/2-7 1/2 uur.

**N.V. Meubelhandel en Taxatiebureau
„NABA”**

Willem de Zwijgerlaan 52 - DEN HAAG - Telefoon 54497

*Het goedkoopste adres voor
Complete Meubeleeringen*

In- en Verkoop van Nieuwe- en 2e-hands Meubelen

*Verzendingen naar geheel Neerland,
Oos- en West-Indië*

Beleefd aanbevelend, DE DIRECTIE

Wegens gevorderd seizoen alle Robes tegen sterk verlaagde prijzen

1ste Etage vis-à-vis Haagsche Post

*Doeltreffende
reclame vereischt
grootte
publiciteit*

Jonge Dame

van goeden huize, 22 jaar, zag zich gaarne geplaatst ter verzorging van kinderen, bij Hollandsche familie in Indië. Diploma N. Huis-houdschool en Kinderverzorging en Opvoeding.

Brieven onder No. 5270 aan het Bur. v. d. Blad, Nobelstraat 20, Den Haag.

Naar de Binnenlanden van Nieuw-Guinea.

De Loc. (4 en 7 Jan.) en de Java-Bode (4 en 11 Jan.) deelen nog e. e. a. mede over de Amerikaanse expeditie, die een onderzoek zal gaan instellen naar het binnenland van Ned. Nieuw-Guinea. Het doel van den tocht is niet om op het Habbema-meer neer te strijken, doch om vanuit Manokwari verkenningstochten naar het binnenland te maken, meer speciaal naar een merencomplex, dat zich ten westen van het Habbema-meer moet bevinden. Het bestaan van deze meren is niet meer dan een vermoeden. Men wenscht daaromtrent zekerheid te krijgen, om dan zoo mogelijk hier te landen en naar de dwergstammen (pygmeënas) te zoeken. Het plan wordt overwogen om een Hollandsch Officier-vliegenier de expeditie te doen meemaken, waardoor aan de excursie, die een staaltje is van durf en ondernemingsgeest, een enigszins Hollandsch cachet wordt toegevoegd. Een Aneta-tel. van 29 Jan. berichtte reeds, dat de exploratie geschiedt in samenwerking met het Comité voor Wetensch. Onderzoekingen te Batavia.

De kankerbestrijding in Indië.

In het gebouw der Stovia te Weltevreden werd van 3-11 Jan. een tentoonstelling gehouden (De Loc. 4, 7 en 8 Jan. en Java-Bode 6 Jan.), die ten doel had de vorderingen aan te toonen, die de bestrijding van den kanker in Indië reeds heeft gemaakt. In Indië komt wel degelijk kanker voor en wie deze tentoonstelling bezocht, zal dit beseffen. De tentoonstelling bestond uit een serie van ongeveer 150 platen van alle mogelijke vormen van uitwendigen kanker, die bijna alle de meest afgrijpselijke verwondingen en vervormingen te zien gaven. De aansporing, die van deze platen-verzameling uitgaat, is een tweeledige: een individueele, om wanneer men ook maar iets merkt, dat verdacht voorkomt, hierover zonder uitstel een bevoegd geneesheer te raadplegen, en een algemeene, om het kankeronderzoek in Ned.-Indië ieder naar zijn vermogen zoo krachtig mogelijk te steunen, door zich als lid der Vereniging (Ned.-Ind. Kankerinstituut) op te geven bij den Secretaris: dr. W. J. Roos van den Berg, geneesheer-directeur Gemeente-Ziekenhuis, Bandoeng.

Politieke oriëntering.

De Deli Crt. (11 Jan.) vestigt de aandacht op het weekoverzicht van het „Soer. Hbl.” (2 Jan.) waarin een nieuwe politieke oriëntering gevraagd wordt. Hoezeer de D. C. zich gevoelt aan de zijde van het Nederlandsche belang in deze landen, met volkomen behartiging der Inlandsche belangen, die daarmee h.i. samengaan, vreesst zij toch dat de oplossing van het „Soer. Hbl.” hier niet de aangewezen is. Waar een harmonisch samengaan in Indië tusschen Nederlanders en Inlanders duidelijk moet aansturen op een zelfstandig Indië binnen het Rijkverband met behoud der geknoopte politieke en economische banden, daar moet het doel duidelijk vooropgesteld worden. Over het tempo, waarin dat bereikt kan worden, moge men verschillen, het einddoel moet ronduit en eerlijk vooropgesteld. Daaraan kunnen Nederlanders en Inlanders gemeenschappelijk werken. (Zie mede het Soer. Hbl. d.d. 9 Jan.: De Week, en De Sumatra Post d.d. 16 Jan.: De „oude” Koloniale natie).

II. UIT DE INLANDSCHE PERS.

De Hedjaz.

I.

Eenigen tijd geleden werd in de „Perniagaan” het bericht opgenomen, dat het graf van Saïjidina Hamra, dat buiten de stad Medina is gelegen, door de Wahabieten-troepenmacht was beschadigd en dat het graf van den Heiligen Profeet Mohamad door kogels was getroffen.

Dat bericht was van Perzië via Berlijn naar Ned.-Indië geseind, en, aangezien partijdigheid ten deze niet was uitgesloten, vond de redactie van de „Perniagaan” daarin aanleiding ter zake nadere inlichtingen in te winnen.

Blijkens de mededeelingen, voorkomende in de „Perniagaan” van 18 September 1925, heeft zij die kunnen vinden bij den heer Al Fattah, hoofdredacteur van het op Java verschijnende weekblad Al Wivaq, die verklaarde, dat, volgens ontvangen bericht van Said Saggaf te Singapore, bovenvermeld bericht een anti-Wahabistisch en pro-Hussain's karakter droeg, dat, onder invloed van eenige Saïds, werd verspreid, met het doel de Islamsche wereld tegen de Wahabieten op te zetten.

REPAREREEN OVERTREKKEN
**PARAPLUIE MAGAZIJN
A. QUERELLE
SCHOOLSTRAAT 10
S-GRAVENHAGE - TELEF. No. 10151**
Leden van „Oost en West” 5 pCt. korting

Naar zijne meening moest het bericht overdreven zijn en bovendien partijdig, aangezien het uit Perzië kwam, waar eene vijandige stemming tegen de Wahabieten bestaat terzake van een geschil over Moehammarah aan de Perzische Golf, waar de Achwangroep van de Wahabietenpartij de leiding van zaken in handen heeft.

Voorts had hij drie brieven van den secretaris van den Wahabietenleider ontvangen, waarin bekend werd gesteld, dat de troepenmacht der Wahabieten Medina belegerde en de spoorwegverbinding derwaarts beheerschte.

Eene circulaire van den Wahabietenleider van Hadji 1343 is in de Maleische nieuwsbladen van Straits-Settlements opgenomen, waarin onder meer verklaard wordt, dat hij strenge verbodsbepalingen heeft uitgevaardigd, bijaldien zijne troepen zich aan moed en roof te Medina zouden schuldig maken.

Hij wenschte de heiligheid der stad te eerbiedigen en zich alleen tot de belegering te bepalen.

Op tijd en geld kwam het niet aan, aangezien hij zeer sterk maakte binnen één uur tijds in het bezit der stad te komen, doch hij wenschte alleen, zonder bloedvergieten en langs vredelievenden weg, tot eene schikking te geraken met de tegenpartij, op dezelfde wijze als te Mekka had plaats gehad toen hij die stad binnentrukte.

Alleen wanneer de vijandelijke troepenmacht zich wilde overgeven, zou hij Medina binnentrekken en de dien voet had hij instructies aan zijne soldaten gegeven.

Alle waarden, verkregen rechten, heilige monumenten, enz. wilde hij aan de daarop rechthebbenden laten terwijl van het verandering brengen in de godsdienstige wetten, zooals de vijanden het lieten voorkomen, geen sprake was.

Hetgeen te Taip gebeurd was, was niet veroorzaakt door zijne troepenmacht, doch door de soldaten van zijn aanverwant, Radja Said Hoesin, die als hoofd daarvan aansprakelijk moet worden gesteld.

Uit de verklaringen dezer circulaire is wantrouwen tegen de verspreiding der geruchten over de handelingen der Wahabieten wel gewettigd, doch, volgens de later ontvangen berichten zou Medina toch in hunne handen zijn gevallen en wijst alles er op, dat men de Hedjaz schoon schip wil maken en de troepenmacht van Said Hoesin uit die streek wil verwijderen.

De sterkte der troepenmacht van de Wahabieten bedraagt 200.000 man.

Het gedeelte te Medina staat onder de bevelen van Faisal Ad Doewiah; 4000 man in de omstreken van Akaba onder het commando van Bin Nahir; de 13.000 man in Trans-Jordanië onder een aanverwant van den Wahabietenleider, terwijl deze zich persoonlijk met eenige duizenden manschappen bij Djeddah ophoudt.

In de nieuwsbladen te Beiroet wordt beweerd, dat deze plaats gemakkelijk in eenige uren tijds door de Wahabieten zoude kunnen worden genomen, doch dat dit wordt nagelaten om inmenging van de consul der Westersche Mogendheden te voorkomen.

Die inmenging had toch reeds als gevolg dat Radja Ali met toestemming der Engelsche regering den troepen van Vorst van de Hedjaz heeft aangenomen.

(Wordt vervolgd).

III. UIT DE CHINEESCHE PERS.

Een en ander over den christelijken godsdienst in Ned.-Indië.

I.

Iedereen weet wel, zegt de schrijver in de „Perniagaan” van 24 Augustus 1925, die zich „Neutralist” ten kent, dat in Ned.-Indië vele godsdiensten naast elkander bestaan, doch hij wenscht bepaaldelijk de aandacht der lezers te vestigen op den christelijken godsdienst en daarover zijne persoonlijke beschouwingen te geven.

Het zijn, beweert hij, niet alleen nieuwsbladen en politieke verenigingen, die in Ned.-Indië als paddenstoelen uit den grond oprijzen, doch ook en vooral in den laatsten tijd, de christelijke verenigingen.

Volgens art. 123 van het Ned.-Indisch Regeeringsreglement mag geen belemmering in den weg worden gelegd inzake de uitoefening van welken godsdienst ook, en neemt men dientengevolge in de praktijk het feit waar, dat die christelijke verenigingen alle moeite doen en zich inspannen om de bevolking over te halen tot den christelijken godsdienst toe te treden.

Dat optreden is, volgens den schrijver, aan verschillende volksgroepen antipathiek.

JAC. KOETSIER

Fahrenheitstraat 772, hoek Larixlaan

Telefoon No. 36246.

Magazijn van Koloniale Waren, Comestibles
Delicatessen en Fijne Vleeschwaren
LAGE PRIJZEN EN ZEER COULANTE BEDIENING
Orders worden aan huis opgenomen en voor 12 uur bezorgd

Mevr. JOH. VAN DER WISSEL
Goudsbloemlaan 8
DEN HAAG
LEERARES PIANO- EN
ENSEMBLESPEL
 SPREEKUR VAN 1.30 TOT 2.30

FRANS WALLAT
 BONTWERKER
 ATELIERS VOOR FIJNE PELIERIJEN
 KETTINGSTRAAT 2A TELEFOON 10219
 'S-GRAVENHAGE 6109

Een goed en billijk adres

voor

prima Thee en Koffie

is

5162

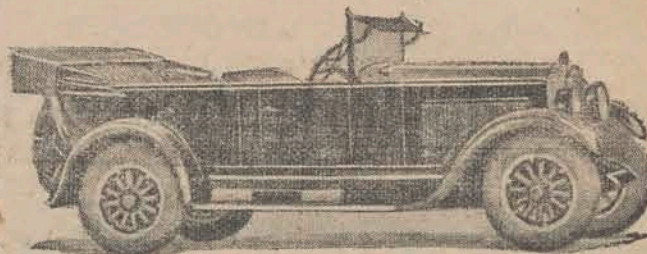
Thee- en Koffiehandel
Noordeinde 105a

's-Gravenhage

Telefoon 12413

Garage A. VERSEVELDT

Nassau Zuilensteinstraat 47 Telefoon 11202
DEN HAAG

Levering van alle soorten Automobielen
en Motorrijwielen

STALLING

BENODIGDHEDEN - OLIE en BENZINE

Modemagazijnen
HENNEMAN & PLUKKER
Valeriusstr. 28-36
DEN HAAG

Grootste Speciaal Magazijnen
in Japonnen, Blouses, Rokken,
Peignoirs, enz. enz.

Gedurende den Winter steeds nieuwe zendingen volle Blouses en Japonnen voor Indië

P. DE KAT ANGELINO
MOEDRA'S OP BALI
MET 60 TEEKENINGEN VAN
TYRA DE KLEEN

PRIJS gecart. f 9.— geb. in geh. linnen f 11.50

„Hoe voortreffelijk zijn de priesters zelve geteekend. Met goed overleg is, zowel in de serie Boeddha-priesters als in die van de Sjiwa-priesters, iedere persoon tweemaal geteekend, van voren en van terzijde, daardoor wordt de houding van het lichaam en in 't bijzonder van de handen zeer duidelijk.“
(N. Rott. Crt.)

Uitgave v. d. N.V. „ADI-POESTAKA“, Den Haag

Weliswaar bewegen die christelijke verenigingen hoofdzakelijk in de richting van het Mohammedsch gedeelte der bevolking, doch er zijn toch ook velen die landgenooten van den schrijver, die tot het Christendom zijn toegetreden.

Het is eene natuurlijke eigenschap van de propagandisten dier christelijke verenigingen, dat, als zij in de desa komen als leider van de besprekingen, zij dan ten lof verkondigen van Jezus' leer.

Die actie lokt evenwel tegenactie uit en kan men, vooral van de zijde der Sarikat Islam, het verwijt hooren aan het adres van den christelijken godsdienst, dat door deze propagandisten hun godsdienst als de eenige goede, ware, zuivere en rechtvaardige wordt beschouwd en dat andere godsdiensten van twijfelachtige waarde worden gehouden.

De Chineezzen zien op dien grond de beweging der Christelijke Vereenigingen in hunne samenleving met leede oogen aan, niettegenstaande zij de door die verenigingen opgerichte multige onderwijsinrichtingen en andere goede instellingen op hoogen prijs stellen.

Zij wijzen daarbij echter op het feit dat op die scholen onderwijs wordt gegeven in de Christelijke godsdienstleer, in het vertrouwen dat de leerlingen na het eindigen der studie propagandisten voor die leer zullen worden.

De leerkrachten dier scholen zijn natuurlijk personen, die sympathie hebben voor hunne Christelijke vereniging, doch wanneer de schrijver hun optreden vergelijkt met de handelingen der propagandisten van andere godsdiensten, dan ziet hij daarin geen of slechts gering verschil.

Welk verschil vraagt hij zich zelf af, of hunne daden wel christelijk zijn.

Het is hinderlijk voor de Chinese Volksgroep van de christelijke zijde te moeten hooren dat haar godsdienst onderwaardig is aan dien der christenen en te weten dat zij door dezen als ongelovigen of Kafirs worden beschouwd.

Wat oordeel is te bezwaren, waar het algemeen oordeel is hoe door de geldelijke goedgeefschheid en de dadigheid der Chineezzen de verschillende christelijke onderwijsinstellingen en ziekenhuizen tot stand zijn gebracht.

Wat oordeel waren de Chineezzen weigerachtig getuigen te geven wanneer het aankwam op het steunen van sympathieke instellingen, die het algemeen belang konden dienen.

De Chineezzen, die op het verzoek van het bestuur der christelijk-Hollandsche-Chineesche school te Batavia voor die instelling hunne gelden offerden, zijn in leven.

Op het rondgaan der circulaire ter zake, werd de toelating gedaan dat op die instelling plaats zoude zijn, zowel voor de rijke als voor de arme Chineseesche, eene regeling, die later zoodanig werd aangelegd, dat een matig schoolgeld zou worden geheven van de goeude kinderen en de onvermogenen van betaling van schoolgeld werden vrijgesteld.

Wat is van die mondelinge afspraak overgegaan, vraagt de schrijver, sedert een niet gering schoolgeld, zoowel van rijken als van armen, wordt geheven?

Waarom eene verandering van inzicht, waarbij geen rekening wordt gehouden met het lot der armen, moge het bewijs zijn van het somtijds incorrect optreden der christelijke vereniging, zij wekt tevens de bedenking op, waar, zoodanig bekend is, die vereniging toch ook aanstuurt op verspreiding van het Evangelium?

De schrijver meent dan ook zeker te weten dat het der vereniging is, het behalen van winst.

Wanneer het schoolgeld eertijds bedroeg f 3.—, f 4.—, f 5.— per leerling, is dat bedrag thans gestegen tot f 7.50, eene som, welke thans ook voor de goeude kinderen te zwaar moet worden geacht.

(wordt vervolgd).

West- en West-Ind. Literatuur-Overzicht.

Batavia, de Koningin van het Oosten.
 Onder dezen pakkenden titel verscheen een door den secretaris van Batavia, den hr. D. van der Zee, uitgegeven boekwerk.
 Het schetst eerst de historische ontwikkeling der stad, door onze koene voorvaders ruim drie eeuwen geleden gesticht op een plek, welke niets meer was dan een moeras aan den mond der Tjiloewoeng; hij bespreekt dan haar tegenwoordige gedaante en zet ver-

ERONROESTBAAR STAAL
 Dessert- en Fruitmessen worden niet meer aangetast door azijn, mosterd, fruit, enz. Messenplank onnoodig. Alleen afwassen. Voordeelige prijzen 5048
 Het Ideaal voor de Tropen
WONDERIE'S STAALWARENHANDEL
 Vestigd Ao. 1839 Achterom 17, Den Haag Tel. 13602
 alle Staalwaren in de grootste sortering verkrijgbaar

volgens o.m. haar beteekenis als handelsstad uiteen. Handelshuizen, ondernemingen en maatschappijen passeeren de revue, terwijl de haven van Tandjong Priok in haar beteekenis voor den handel, uitvoerig wordt beschreven. Spr. beoogt met het werk, dat naast den Nederlandschen, ook Engelschen tekst bevat, eene verhoogde belangstelling op te wekken voor Ned.-Indië in het algemeen, en voor Batavia in het bijzonder, ook in de hoop het toerisme meer naar die plaats te leiden.

Het boek in groot formaat op mooi papier gedrukt, is rijk geïllustreerd; dat van den grondlegger van Batavia Jan Pieterszoon Coen slechts een portret is gegeven naar de „oubakken“, honderden malen gereproduceerde afbeelding bij Valentijn, is echter bepaald jammer; een reproductie naar het prachtige schilderij van Coen, berustend in het stadhuis van zijn vaderstad Hoorn, ware beter op haar plaats geweest in een werk dat overigens zulke waardeerende woorden van dankbaarheid wijdt aan de nagedachtenis van dien grooten man.

Waar in Indië (en vooral juist te Batavia) tegenwoordig op lithographisch en typographisch werk wordt geleverd, dat met de beste inrichtingen op dit gebied in Nederland kan concurreren, doet het ook eenigszins vreemd aan te vernemen dat dit werk is uitgegeven te Rotterdam, bij Dr. G. Schueler, en gedrukt is bij Koch en Knattel te Gouda.

Aanslagen op assistenten in Deli.

Der gewoonte getrouw geeft „De Planter“ (Nr. van 2 Jan.), ook ditmaal eene opsomming, kort en bondig, van de in het afgelopen jaar bekend geworden aanslagen door koelies op assistenten.

Het totaal bedraagt 28, waarvan 3 met doodelijken afloop, en nog 15 andere van eenigszins min of meer ernstigen aard, ziekte en onbekwaamheid tot werken gedurende korteren of langeren tijd voor de slachtoffers tengevolge gehad hebbende. In 21 gevallen behoorden de aanvallers tot de groep der Javaansche, in 7 tot die der Chineseesche contractanten.

Met deze cijfers voor oogen zou men geneigd zijn — volgens de Planter althans — de opmerking te maken, dat de sociaal-economische geschiedenis der cultures van Deli de Buffalo-Bill verhalen in sensatiegchalte en avontuurlijkheid naar de kroon steekt!

Daarnaast zou men evenwel ook de vraag kunnen stellen: hoeveel dezer aanslagen zouden wellicht voorkomen zijn, indien de slachtoffers met meer tact waren opgetreden? De Planter, die wel van alle aanslagen de gevolgen opsomt, zwijgt als het graf over de aanleiding.

Oedaya.

De Febr.-afl. opent met de zeer fraaie portretten van H. M. de Koningin en Haar Gemaal, voorzien van het volgende onderschrift: Bij gelegenheid van het 25-jarig huwelijksfeest van H. M. onze geëerbiedigde Koningin en Z. K. H. Prins Hendrik der Nederlanden, spreken wij de hoop uit, dat Zij beiden nog zeer vele jaren getuigen mogen zijn van het samengaan van beide Rijksdeelen Nederland en Indonesië naar een toekomst van vervoort, geluk en vrede op de basis van volkomen evenwaardigheid van beide rassen.

We mogen wel aannemen dat deze wijze woorden gevloeid zijn uit de pen van den heer Noto Soeroto, die nog twee artikelen in deze afl. ten beste geeft, n.l.: Kastegeest en klasse-gevoel (vervolg), en: Het samengaan van alle volkeren op den weg van vooruitgang (een dankbare en gevoelvolle herinnering aan wijlen Mr. J. H. Abendanon). — Van den verderen inhoud noemen we: Gezichten en tafereelen uit Indonesië. Het eiland Borneo. — Een dansfeest in Wai Tenoeng, door A. Bouman-Houtman. — Indrukken van Menangkabau, door H. F. Tillemans. — Indrukken van Bengkoelen, door denzelfde. — Verder nog eenige bijdragen in de Maleische taal en een keur van interessante illustraties.

Mr. P. H. Fromberg's verspreide geschriften.

Bij de Leidsche Uitg. Mij. is verschenen eene verzameling van de verspreide geschriften van Mr. P. H. Fromberg (overl. 2 Jan. 1924).

Het getuigt stellig van groote pieteit dat de Chineseesche Vereeniging Chung Hwa Hui in Nederland de uitgave heeft aangedurfd van de talrijke bijdragen die Mr. Fr. heeft geschreven, meest handelend over den staatkundigen toestand der Chineezzen in Ned.-Indië en gezamenlijk een boekdeel vormend van ruim 800 bladzijden.

Welke geest deze opstellen ademen, blijkt wel uit de woorden van waardeering waarmede de „Commissie van Uitgifte“ het boek de wereld inzendt „uit erkentelijkheid en eerbied voor den onbaatzuchtigen verdediger van het recht“.

„Men meene niet dat Mr. Fromberg's stadpunt in zoveler politieke en sociale vraagstukken in ieder opzicht

NEDERLANDSCHE HANDEL - MAATSCHAPPIJ

Gestort Kapitaal 80,000,000.-
Statutaire Reserve 20,536,861.-
Buitengewone Reserve 22,660,000.-

Hoofdkantoor: AMSTERDAM.

Agentschappen te ROTTERDAM en 's-GRAVENHAGE.

Vestigingen in Nederlandsch-Indië,
Straits-Settlements, Britsch-Indië, China en Japan.

In- en Verkoop van Wissels en Telegrafische Transferten
Incasseringen en Financieringen.

Schriftelijke en Telegrafische Credieten.

Reiscredietbrieven.

Deposito's.

Rekeningen-Courant.

Administratie van Effecten en alle andere Bankzaken

DE BAS & Co., Bankiers

HEERENGRAGHT 17 - 'S-GRAVENHAGE

BELASTEN ZICH MET ALLE BANKZAKEN

:: Safe-Inrichting ::

30326 TELEFOON 30326

**GECONTR. PARTIC.
NACHT
VEILIGHEIDS-DIENST**

13 VAN BLANKENBURGSTR. 13

Gecontr. Particuliere Nachtveiligheidsdienst
Dir.: TH. KETJEN, Oud-Off. O.I. L.
Eerste inrichting van dien aard in Nederland
Kantoor: VAN BLANKENBURGSTR. 13c
DEN HAAG — — — — — Tel. 30326 5238

Wanneer U

PERIODIEKEN

wilt uitgeven, wend U dan tot ons. Wij zijn daarvoor speciaal ingericht en kunnen derhalve voor

goede en tijdige aflevering

zorg dragen. Desgewenscht verzorgen wij voor U de

Administratie en Expeditie

Onze rotatiepersen staan gereed voor uw **grote op-lagen**, onze prima snelpersen voor die tijdschriften, waarbij het vooral op **kunstdruk** aankomt

N.V. Drukkerij Ten Hagen

Nobelstr. 20, Den Haag, Tel. 11987*

BRIEVEN en stukken, de afdeeling Advertenties betreffende, uitsluitend te adresseeren: Administratie Koloniaal Weekblad, Nobelstraat 20, Den Haag. Dus NIET enkel Drukkerij Ten

Ondergeteekende, in het bezit van acten L.O. en Fransch en met Ind. school-ervaring, werkt leerlingen bij in

Ned. Rek. en Fransch

f 1. — per uur, meerdere uren billijke cond. Brieven Mevr. VAN POMMEREN, Laan van Meerdervoort 519, Den Haag.

door de Chinezen in Indonesië ingenomen zienswijze dekt. Want vóór alles sprak Mr. Fromberg als Nederlander. Hetgeen niet wegnam, dat hij, gedreven door edelen rechtvaardigheidszin, zich wist te verplaatsen in de nooden van den Chinees. Scherp en raak van penne, teekende bij den weg, die moest voeren naar betere toestanden.

Onze dankbaarheid geldt den man met zulk een rechtvaardigheidsidealisme, zulk een waarheidsrigorisisme! Het typografisch zeer goed verzorgde boek bevat ook het portret van Mr. Fr., reproductie van een olieverfschilderij, hem aangeboden in 1918, als erkenning zijner verdiensten tegenover de Chinezen in Indië in het algemeen, en de vereeniging Chung Hwa Hui in het bijzonder.

De Indische Post.

Onder andere bijdragen bevat het Nr. van 2 Jan. een entrefilet over de communistische organisatie in Indië, onder aanwijzing der middelen die deze voortschrijdende beweging kunnen stuiten. „Op voor de anti-communistische tegenactie!”, zoo eindigt het stuk. — De rubriek „Feiten van de week” bespreekt de Cabinetscrisis en de lezing van Mr. Gerritzen over de dreigende overbevolking van Java. — Max Blokzijl publiceert een brief uit Berlijn die handelt over de onlangs aldaar gehouden Javaansche tentoonstelling, waarover in de rubriek Kunst van het K.W. reeds uitvoerige bijzonderheden werden opgenomen. — Verder zij gewezen op een artikel „De liquidatie der Sarekat Islam”.

Algemeen Landbouwweekblad voor Ned.-Indië.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 27. Een minderwaardig type van klapperboom, dat tegenwoordig veelal wordt aangetroffen. — De vruchtbaarheid van den grond, in het bijzonder in verband met de teelt van meerjarige gewassen, door Dr. A. W. K. de Jong (slot). — De vooruitzichten voor de koffie. Een belangwekkend onderhoud met den hr. Onnes van Nyenrode. — Waar de opbrengst der Inlandsche rubber blijft. — De wereldrubberpositie. — Rijsttekort en rijstvoer. — De rubbercultuur in Ned.-Indië. Lezing van Dr. Rutgers.

Id. No. 28. Het waterkrachtbedrijf op de Bandoengsche Hoogvlakte en Lamadjan in het bijzonder, door ir. J. Valk. — Kamferwinning in China, door Liem Tjau Hoen. — Bestudeering der mogelijkheid van rubberteelt in tropisch Amerika. — De Proefstations in Nederlandsch-Indië (uit een rede van Prof. Dr. F. A. F. C. Went). — Toepassing van bemesting bij den Inlandschen landbouw. — Cultuur van jute-achtige gewassen en jute-textielnijverheid in Ned. Oost-Indië, door J. F. Metzelaar. — De groei en bloei van Deli. — Herbebossching in Bagelen.

De Indische Mercur.

No. 6 (10 Febr.). Toekomst-culturen voor Suriname. Malachra-vezel, door A. W. Drost. — Overzicht van den arbeid van den Indischen Volksraad (vervolg), door H. Ch. G. J. van der Mandere. — Een waarschuwing voor de hedendaagsche klappercultuur in Ned.-Indië, besproken door E. Tweer. — De rubbercultuur in Ned.-Indië (door Prof. Dr. L. Ph. le Cosquino de Bussy). — De productie van het groot-landbouwbedrijf op Java (ontleend aan een bijdrage van Dr. S. van Valkenburg in het Tijdschr. voor Econ. Geogr.). — Kleine mededeelingen. — Kultuurberichten. — Financiële berichten en verslagen, zomede de overige wekelijkse rubrieken. — De Afd. Handelsmuseum van het Kol. Instituut geeft recente literatuur over aetherische oliën, looistoffen, gommen en harsen, specerijen, voedingsmiddelen, vruchten, boschwezen, enz.

De ingenieur.

No. 7 (van 13 Febr.) bevat den tekst eener zeer belangrijke voordracht over de aftapping van het Kloetmeer, gehouden den 29en Dec. 1925, door ir. H. van Hettinga Tromp. Over eenige maanden zal dit grootse werk, waaraan vele jaren gearbeid is, voltooid zijn. De dienst van den Mijnbouw zal dan met voldoening op zijn arbeid kunnen terugzien en de bevolking van de telkenmale door de Kloetuitbarstingen geteisterde streken zal het oogeblijk zegenen, dat de vulkaan aan banden zal zijn gelegd.

In hetzelfde Nr. wijdt Ir. A. D. R. Verbeek een artikel (met portret) aan de nagedachtenis van den onlangs overleden hoofdingenieur M. Middelberg, (geb. te Luik 5 Sept. 1872, overl. te Bandoeng, 2 Dec. '25).

De Indische Boerderij.

In het Nr. van 13 Nov. troffen we enkele bijdragen aan welke in deze rubriek wel mogen worden vermeld, nl.: Onze Indische paardenrassen en hunne behandeling, door W. A. Schrauwen. — De kleine landbouw en zijne moeilijkheden, door Dr. B. Vrijburg (vervolg). — Bol-

B. G. TAL, Leeraar M.O. Boekhouder
Stille Veerkade 24 's-Gravenhage
Telefoon 16110 en 16111

Opleiding voor het M.O. Examen en voor het Examen Privaat-Docent

(Genootschap voor Practisch Handelonderwijs)

en knolgewassen, door L. Bruggeman (vervolg). — kolibri's in gevangenschap, door V.

Zendingsperiodieken.

Berichte der Rheinischen Mission Gesellschaft, Febr. '26. Ein Besuch auf papuanische Gehilfenstationen, von Frau Missionar Welch (Ein Blick aus der Gegenwartsarbeit in Neu-Guinea). Mit Ill. — Schickfalsglaube auf einem Missionsfest in Sumatra von Miss. Gabriel.

De Java-Post, 8 Jan. '26. Javaansche muziek, door J. Awick S.J.

Het Missiewerk, Febr. '26. Over de geesten geestenbezweerders bij de Karaïben (vervolg). II. Over de goede geesten, door W. Ahlbrinck. — Twee doctor over de medische Missieactie, door Dr. G. J. J. van Berckel en Dr. J. J. Bloemen. — Indië en de Indische missies.

De Opwekker, Juni '25. (Deze afl. werd eerst ontvangen). Roomsche actie, door Dr. H. Kraemer. De Islam in China als een organisme. — W. L. J. Sr. J., door H. Lasschuit. — De Lector-Commissie 1924-25, door Dr. H. Kraemer. — Het liefdewerk van Joh. van der Steur.

Alg. Weekbl. voor Christendom en Cultuur. (Jongste Nr., volgens het Vaderl.): Hers van het adathuwelijk in de zendingsvelden van Ned.-Indië, door Dr. Alb. C. Kruyt.

Commercial Holland.

Van de hand van den hr. C. Lekkerkerker bevat Febr.-Nr. een (ook door illustrering) zeer interessant artikel over „the cocos palm in the Dutch East Indies”. Schr. geeft eerst botanische bijzonderheden, gevolgd door mededeelingen over vindplaatsen, ziekten en plagen en om daarna o.m. in beschouwingen te treden over producten welke deze nuttige boom oplevert en hun beteekenis voor bevolking, industrie en handel. De hr. bepaalt zich hierbij niet tot Ned.-Indië, maar betreft — waar het pas geeft — Britsch-Indië en Ceylon in zijn beschouwingen.

Suriname.

„De West” van 12 Januari schrijft:

„De ingenieur Buchanan van de Surinaamsche Bauxite Maatschappij is begin dezer maand naar Pittsburg vertrokken, met de ter plaatse verzamelde technische gegevens omtrent de aan de Marowijne op te richten elektrische centrale met toepassing van waterkracht. Deze gegevens zullen door hem besproken worden met het technisch bureau der American Aluminium Company.”

In hetzelfde blad lezen wij:

„Naar wij vernemen is de aan de Norsk Aluminium Company verleende concessie Rorac overgedragen aan de Surinaamsche Bauxite Maatschappij. Overdracht vereischt de goedkeuring van den Gouverneur.”

Misschien herinneren zich sommigen onzer lezers er heel wat te doen geweest is toen de Rorac-concessie zou worden verleend. Wij hebben in der tijd in dit blad daarover geschreven. De bescheiden zijn niet alleen ons bezit. Wij hopen daarom dat een der Surinaamsche bladen de geschiedenis dezer concessie-verleening willen schrijven. Het zou een interessante bijdrage tot de geschiedenis van koloniaal bestuursbeleid.

Zou het er eindelijk van komen, vroegen wij ons toen wij in „De West” van 15 Januari het volgende richt lezen:

„Suikeronderneming? Naar wij vernemen doet heer J. G. v. d. Stadt, vroeger administrateur van nanciën in Suriname, pogingen in Nederland voor oprichting van een nieuwe suikerfabriek alhier. Het kapitaal is reeds verzekerd en de totstandkoming schijnt nu uitsluitend af te hangen van de regeling eenige principieele kwesties (de belastingkwestie) verband met de op te richten onderneming.”

Wij hopen dat het bericht juist zal blijken en dat fabriek er een zal zijn met de meest moderne inrichting en dat men, wat de cultuur betreft, reeds van aanvang bedacht zal zijn op de vervanging van schelike werkkraft door machines.

In hetzelfde blad vinden wij het volgende bericht:

PLAAT- en KUNSTHANDEL - SPIEGEL- en LIJSTENFABRIEK
P. J. CRAMWINCKEL

Den Haag, PIET HEINSTR. 36, Telefoon 1111

Enorme keuze Gravures, Platen, Etsen
Encadrementen in alle stijlen. — BILLIJKE PRIJZEN
Export naar de Indië. Vele attesten van Ind. fam. ter in-

Hollandsche Bank voor West-Indië

Heerengracht 471 **AMSTERDAM** Tel. 31290 en 35290
CURAÇAO **CARACAS**
VENEZUELA

Belast zich met alle Bankzaken op West-Indië, Venezuela, Columbia en Midden-Amerika. 5008

incasseeringen
 Handelsinformaties
 Rembours- en
 Document.-Credieten

Wissel In- en Verkoop
 Credietbrieven
 Telegrafische
 Uitbetalingen

Als a.s. administrateur van financiën in Suriname wordt genoemd Mr. Dr. Spanjer, bezuinigingsinspecteur den Haag, werkzaam op het ministerie van financiën.

Moge deze keus geen aanwijzing zijn dat men de versobering, of, beter gezegd, de afbraak verder wil dorvoeren!

De zegels van 22½ en 32½ cent van Suriname zijn nu in gebruik gesteld. Van de nog voorradige zegels van 22½ cent (die van 32½ cent zijn niet meer in voorraad), worden overdrukken gemaakt van 12½ cent.

Ook van de nog voorradige strafportzegels van 40 cent (in beide kleuren) worden overdrukken gemaakt van 12½ cent.

De N. R. Ct. van 9 Februari, Ochtenblad A, vat de wijzigingen van het Wetboek van Strafrecht door de koloniale Staten in hunne vergadering van 13 Januari behandeld, aldus samen:

Wat particuliere radiotoestellen betreft was de volgende bepaling voorgesteld:

Hij, die zonder verlot van den gouverneur of in strijd met de door dezen te stellen voorwaarden, een of ontvangtoestel voor draadloze telegraphie of telephonie onder zijn beheer of in zijn bezit heeft of gebruikt, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboete van ten hoogste drie honderd gulden.

Aangenomen is echter een amendement, door de heer van Erpecum, Drielsma en Dragten ingediend, dat luidt om de redactie van het voorgesteld artikel als volgt te wijzigen:

Hij, die in strijd met de door den gouverneur bij besluit te geven voorschriften eene inrichting tot het ontvangen en verzenden van radio-telegraphische en telephonische seinen onder zijn beheer of in zijn bezit heeft, wordt gestraft met hechtenis van ten hoogste twee maanden of geldboeten van ten hoogste honderd gulden.

Tegen het kwaad van het pilsuwspeel is een bepaling aangenomen, volgens welke de straf voor het gelegentelijk geven tot hazardspel, of het verlenen van toestemming tot hazardspel, wordt verhoogd tot een maximum van zes maanden hechtenis of duizend gulden boete. De zelfde straf wordt bedreigd tegen het deelnemen aan hazardspel. Eveneens dezelfde straf wordt bedreigd tegen personen die voorwerpen of stoffen in hun bezit hebben, welke „klaarblijkelijk bestemd zijn of geweest zijn, dan niet na eenige bewerking” tot het plegen van hazardspel bedoelde overtredingen, of die werktuigen of middelen in hun bezit hebben klaarblijkelijk bestemd tot het vervaardigen der bedoelde voorwerpen of stoffen.

Bij herhaling van een dezer overtredingen binnen twee jaren, kan de straf worden verdubbeld.

Ook de politiestrafverordening heeft een beurt gegeven: straf is bedreigd op het ongeoorloofd houden van geldinzamelingen en binnen een bepaald gebied men geen niet-uitvliegend pluimgedierte op den openbaren weg laten loopen; een vliegverbod en een strafbedreiging op verstoring van de nachtrust door luidongebel hebben de Staten echter niet aanvaard.

Wij waren voornemens Prof. Colenbrander's „Koloniaal Geschiedenis”, voor zoover Suriname betreft, in dit blad te bespreken. Waar het boek van andere zijde wordt aangekondigd, meenen wij hiervan te mogen onthouden.

Het zij ons echter veroorloofd een enkele opmerking te maken daar waar Prof. Colenbrander een blik op de toekomst werpt. Op blz. 32 van het tweede deel schrijft hij:

„Indien in de toekomst Suriname bloeien zal, moeten twee voorwaarden worden vervuld: er moeten werkwillige ingeborenen zijn voor de groote cultuur, er moet een kleine landbouw zijn die in hun levensvoeden voorziet.”

Zal er van „bloei” sprake zijn, dan zal een groot aantal groote, moderne cultuur-ondernemingen in het land geroepen moeten worden. Zelfs al vervangt men zoveel mogelijk menselijke kracht door machines, dan nog zal het aantal „werkwillige ingeborenen”, dat geschikt is voor landbouwarbeid voor de groote cultuur — na aftrek van wat van hen noodig is voor den kleinen landbouw, voor de boschbedrijven, de ambachten, enz. — een bedroevend klein aantal zijn. De groote ondernemingen zullen dus aangewezen zijn op den

aanvoer van arbeiders van buiten. En daarin is niets out of the way. Heel Amerika is gekoloniseerd uit Europa, Afrika en Azië en dat gaat nog steeds voort.

De aangehaalde woorden van Prof. Colenbrander doen vooral daarom vreemd aan, omdat hij een paar regels hooger schrijft: „Men ziet hoe gering, na aftrek van stedelingen, Boschnegers en Indianen, de landbouwende bevolking is die overblijft. Om een land als Suriname voor de cultuur te winnen, zou een tien-, zou een twintigmaal grooter aantal werkers noodig zijn.”

Curaçao.

De Scheepvaart in 1925.

De *Amigoe* heeft een hoofdartikel over de Curaçaosche scheepvaart in 1925, waaraan wij het volgende ontleenen:

Het aantal stoomschepen in Dec., 213, overtreft alle tot nu geboekte maandcijfers. In 1918 was het jaarcijfer niet hooger dan 246, en vóór den oorlog omstreeks 400.

Belangwekkend zijn de volgende vergelijkende cijfers:

Jaar	Aantal Stoomschepen	Inhoud in M3	Aantal Zeilschepen	Inhoud in M3
1912	410	2.503.499	1018	119.661
1913	415	2.829.601	1071	122.384
1914	383	2.697.972	1068	125.078
1915	332	2.111.083	1024	128.590
1916	314	1.992.645	1325	155.503
1917*	317	1.030.114	1505	169.830
1918*	248	0.680.753	1497	198.336
1919	384	2.142.310	1294	212.243
1920	578	3.560.578	1066	281.108
1921	890	3.958.829	1172	228.968
1922	1182	5.308.487	1241	169.952
1923	1480	7.467.413	1276	296.606
1924	1791	12.263.060	1384	383.246
1925	2129	18.746.137	1340	290.028

* Behalve voor de jaren 1917 en 1918*, waarbij de netto inhoudsmaat der schepen staat opgegeven, betrekken de cijfers der andere jaren der bruto inhoudsmaat.

Sedert 1920 een jaarlijksche vooruitgang met ongeveer 300 schepen.

Ook de bruto inhoudsmaat der stoomschepen nam met groote sprongen, doch veel onregelmatiger, toe:

in 1920 met	1.420.000 M ³ .
in 1921 „	400.000 „
in 1922 „	1.350.000 „
in 1923 „	2.160.000 „
in 1924 „	bijna 5.000.000 „
in 1925 „	ruim 6.500.000 „

Het totaalcijfer der in 1925 aangekomen schepen bedroeg 3469, metende 6.723.023 bruto registerton.

Over de zeilvaart hopen wij de volgende week nog eenige cijfers te geven.

Munten.

Op een muntveiling bij de firma J. Schulman te Amsterdam zagen wij een paar Curaçaosche driekantjes van pilaardaalders en ook een van een gulden van Willem I, in 1838 door gouverneur Van Raders gekapt. Ook een zeldzaam driekantig muntje van St. Martin.

Cur. R.K. Volksbond.

De Curaçaosche R. K. Volksbond telde einde 1925 768 (692) actieve en 1276 (1098) ondersteunende leden, te zamen 2044 (1790).

Bijzonder Onderwijs.

Zoowel in de stad als in de buitendistricten zijn de scholen bij het begin van het nieuwe schooljaar meer dan bezet met leerlingen; ook de toevloed van nieuwe leerlingen voor het eerste leerjaar was bijzonder groot. Steeds meer en meer waardeeren de ouders het onderwijs, dat zij zelfden vroeger genoten hebben en verlangen dat ook nu voor hun eigen kinderen. Bovendien is de tijd tegenwoordig van dien aard, dat de best onderlegde leerlingen het eerst voor een goede plaatsing in aanmerking komen. Ook de ruime verdiensten van de meeste ouders is een groote factor in deze dagen van dit toenemend getal schoolkinderen, omdat tegenwoordig de ouders niet meer door armoede belet worden hun kinderen naar school te sturen.

(A. d. C.)

UTRECHT.

GEBR. GERLACH

VOORSTRAAT 51 TELEF. 3475
 6065 hoek Jansveld

UTRECHT

Dames- en Heeren-Kleermakers
Uniformwerkers
Uitrustingen
voor Oost- en West-Indië

„DE STAD UTRECHT”

OUDE GRACHT 194 TELEFOON 4198
 bij de Gaardbrug, einde Lijnmarkt. 5068

Glas, Porselein en Aardewerk

GRATIS VERPAKKING VOOR INDIË.
 GARANTIE VOOR BREUK.

Aan de Leden
van „Oost en West”

Het bestaan van het „Koloniaal Weekblad” is, dit behoeft geen betoog, een levensbehoefte voor Uw vereeniging.

Op twee manieren kunt U het orgaan steunen:

- 1°. door de adverteerders, die Uw weekblad helpen financieren, met Uw inkoop te bevoordeelen en daarbij den naam van het blad te vermelden,
- 2°. door Uw leveranciers aan te sporen in Uw orgaan te adverteeren, of door onzen reiziger bij Uw leveranciers een introductie te verschaffen.

Mogen wij op Uw medewerking in deze rekenen?

DE UITGEEFSTER.

WANNEER

U zich in DEN HAAG vestigt laat Uw woning dan Stoffeeren en Meubeleeren door

H. FLICK - Scheveningen

Neptunusstraat 148 - Telef. 53568 5196

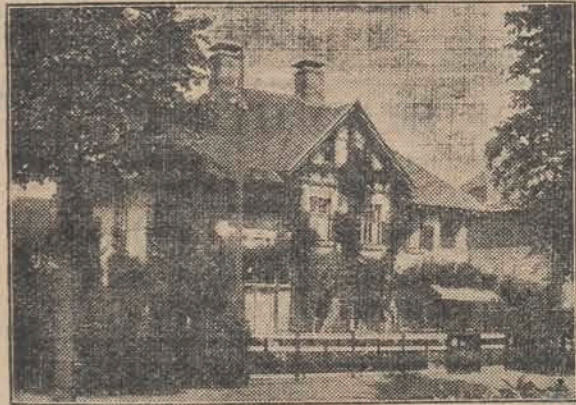
DEN LEDEN wordt beleefd doch dringend verzocht bij adresverandering hiervan ten spoedigste mededeeling te doen: in Nederland aan den Heer Administrateur der Vereeniging, Heulstraat 17, Den Haag; in Indië aan den Hoofdvertegenwoordiger, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostk.

CASSA MARIS
 Bedden- en Meubelmagazijn
 NEPTUNUSSTRAAT 76-78
 DEN HAAG

Vakkundig Reparatie-Atelier
 voor Stoffeederij,
 Bedden, Matrassen en Markiezen

Villa „WELKOM” — Hilversum
 Sumatralaan 15-17 - Telef. 1384

Goed Tehuis voor kinderen met volledig toezicht op studie
 Goed lager-, middelbaar- en hooger onderwijs te Hilversum
 5178 Aanbevelingen zowel uit Indië als uit Holland.
 VRAAG DIE AAN. Zuster C. C. OBENHUIJSEN

Het soliedst adres
 voor Electriche benodigdheden
 en Installeeren van electriche
 geleidingen, is

M. A. VROLIJK
 Thomsonlaan 41 Telef. 35618
 'S-GRAVENHAGE

Alle voorkomende reparatiën tegen concurrerende prijzen.

CIVIELE EN MILITAIRE
INDISCHE
UITRUSTINGEN

Witte Pakken f 9.50
 en hooger

HET UITRUSTINGENHUIS
 DEVENTER TEL. 400

Geïllustreerde Catalogus
 op aanvraag
 zonder eenige verplichting

GEOPEND

MAISON VERBAAN
 MODERNE DAMESKAPSALON
 MASSAGE - MANIGURE - PEDICURE

PR. MAURITSPLEIN 21 - DEN HAAG

FIRMA J. VAN DER WOLF
 BANKETBAKKER
Specialiteit in Lekker-Lekker
 DEN HAAG
 PRINSESTRAAT 120-122 TEL. 12220

Het dienstbodenvraagstuk.

La Cruz van 6 Januari l.l. vernam, dat met de Hollandsche boot veel Hollandsche dienstboden verwacht werden. De veelzijdigheid der Curaçaosche dienstboden schijnt daarvan oorzaak te zijn.

Voorts zouden met dezelfde gelegenheid een deel van de in Holland voor den woningbouw der „Petroleum” aangenomen timmerlui en metselaars aankomen.

Huurprijzen.

Hetzelfde blad deelt mee, dat met Nieuwjaar de huurprijzen van verschillende huizen verhoogd zijn: van f 75.— op f 125.— en van f 35.— op f 45.— per maand.

Banco Neerlandico Venezolano.

Van de in het begin van 1925 opgerichte Banco Neerlandico Venezolano, te Caracas, ontvingen wij de balans en de rekeningen over het per 31 December 1925 geëindigde eerste boekjaar, die tegelijk met het jaarverslag in de op 22 Januari j.l. gehouden algemeene vergadering van aandeelhouders zijn uitgebracht. Er blijkt uit, dat van het kapitaal ad 3.200.000 bolivares op ult. December 2.400.000 bs. gestort was. (De bank was op 23 Maart opgericht met een gestort bedrag van 640.000 bs., of 20 pct., hetwelk allengs tot het bovenvermelde bedrag — overeenkomende met 75 pct. — verhoogd werd).

De winst- en verliesrekening vermeldt aan baten 184.445 bs., waarvan uit rente en disconto 141.482 bs. en uit commissie 35.330 bs. Aan den anderen kant werd vereischt voor algemeene onkosten 151.942 bs. en voor rente 13.464 bs., waarna er een batig saldo overbleef van 19.040 bs.

In aanmerking nemende, dat de bank slechts korten tijd met een kapitaal van beteekenis werkt, is de directie van oordeel, dat de uitkomsten, ook in aanmerking genomen de hooge onkosten in Venezuela, aanleiding geven tot tevredenheid. Overeenkomstig de statuten wordt van de winst geboekt: 10 pct. op reserve of 1904 bs. en 5 pct. op garantiefonds, waarna het saldo op nieuwe rekening wordt overgebracht. Behalve het bovengenoemde winstsaldo werden in 1925 verdiende commissies over de aan de bank geconsigneerde koffie en cacao (gegarandeerd minimum voor dat seizoen 17.000 bs.), die echter pas in het loopende kwartaal geïnd kunnen worden. (N. R. Cl.)

Trouwen „met den handschoen”.

Een jonge vrouw kwam in het begin van Januari op den Burgerlijken Stand te Paramaribo (Suriname) en deelde mede, dat haar aanstaande uit Curaçao (Ned. West-Indië) geschreven had, dat hij met den handschoen wenschte te trouwen. Documenten bracht zij niet mede, maar wel een witten handschoen. Zij meende, dat dit symbool voldoende was om heider wensch te vervullen om „met den handschoen” te trouwen. (De Rotterdammer).

Uit den Verren Vreemde.

De ontwapeningsconferentie.

De 15e Februari is in Genève voorbij gegaan als een heel gewone dag, en toch hadden de grootste optimisten in de Vredesbeweging zich een tijdlang geveild met het geloof, dat die dag daar de inzet zou zien van een groote vredesbeweging door ontwapening.

Nu heeft men die verwachting naar April verplaatst. Tot de redenen van uitstel heeft behoort de tegenwerking van Frankrijk, dat met de voorbereiding der ontwapeningsbesprekingen wil wachten totdat Duitschland goed en wel als lid van den Volkenbond zal zijn aangenomen. De Volkenbond-vergadering, die hierover te beslissen heeft, is op 8 Maart te Genève bijeengeroepen. Daar hoopt men dan tevens den datum vastgesteld te zien voor die voorbereidingscommissie. 't Mag wel wat verwondering baren, dat dit uitstel om deze reden noodig is geacht. Het comité zou toch slechts de voorbereiding hebben te bespreken, van een internationale commissie, die op haar beurt de internationale bijeenkomst, welke over wapenbeperking zou hebben te beradslagen, zou voorbereiden.

Beter begrijpelijk zou 't uitstel geweest zijn in verband met de weigering van Rusland om in Genève te vergaderen, daar het geen afgevaardigden naar Zwitserland wil zenden. Om die klip te omzeilen was gesproken van een samenkomen te Avian, mede aan het meer van Genève gelegen, maar op Fransch gebied. 't Zou o.i. echter een bespotting zijn geweest van de vredesgedachte en het ontwapeningsvoornemen, daarheen de

J. L. DEBIJE : DEN HAAG
 Weimastraat 171 A en B Telefoon 35391
IJzerwaren, Gereedschappen
 voor Vaklieden - Amateurs
 Verzending naar de Tropen onder garantie

wijk te hebben moeten nemen, om redenen van onzekerheid tusschen de aanzittende vredesapostelen. De Ver. Staten van N.-Amerika hadden zich bereid verklaard mee aan te zitten, van vele zijden was zondere ijver getoond om het werk van Locarno te ruimen en te versterken. Mogen zij, wien het er met de internationale ontwapeningsbeperking, te en ter zee, den tijd, die nu beschikbaar is gekomen, nutten om den kink uit den kabel te halen.

Het 2e Belgisch koloniaal congres.

Den 6en Februari opende koning Albert, in tegenwoordigheid van alle vooraanstaande regeringspersoonlijkheden en vele andere autoriteiten, het in het Senaat gebouw te Brussel, gehouden tweede koloniale congres. In zijn uitvoerige rede wees Z. M. op het vele dat is bracht is sedert het in 1921 gehouden eerste congres en op het nieuwe door het volkenbondsverdrag in opinie der Europeesche staten ingeleid. Voor de eerste maal in de geschiedenis hebben de onderteekenaars van dat verdrag erkend, dat het welzijn en de vooruitgang van de nog verachterde volkeren een heilige beschikingszending uitmaken.

Denzelfden dag sprak kroonprins Leopold over zijn pas volbrachte reis door Kongo. Overal is hem in groote verduidelijking opgevallen van de inboorlingen in Belgische autoriteiten. De dichtheid van de bevolking is veel te gering en de ontvolking neemt nog toe, vooral door het ontzettend hoog sterftecijfer bij de kinderen. Maar België is op den goeden weg om hierin verbetering te brengen, aan de toekomst van de kolonie behoort dan ook niet getwijfeld te worden.

De uiteenlopende werkzaamheden van het congres werden samengevat in de sluitingsrede van den minister van koloniën Carton. Hij drukte ook vertrouwen uit in de toekomst van Kongo. Het bevolkingsvraagstuk moet de toeren politiek leiden. De inboorling kan we meer tot de cultuur van voedselproducten worden gebracht. Waar 't algemeen belang het opleggen van verplichte arbeid mocht vergen, zal dit tot het hoogst noodzakelijke moeten blijven beperkt. De behoefte aan handen voor de nijverheid en de belangen der bevolking moeten, als een gemeenschappelijk belang, in overeenstemming met elkander worden gebracht. In aansluiting hierbij kon hij ook met voldoening gewak maken van de technische krachtsinspanning, op het gebied van de verkeersmiddelen en de industriele ontwikkeling door staat en particulieren volbracht, zonder dat ooit een humanitaire beginselen uit het oog werden verloren.

Een Mohammedaansch Congres.

De groot-sjeik van de Asjbar-moskee, die voorzitter is van het algemeene Islamitisch kalifaat-congres, heeft bekend gemaakt, dat er 13 Mei een congres te Kaïro worden bijeengeroepen. De Mohammedaansche vereenigingen in verschillende Islamitische landen zijn telegrafisch opgeroepen om zoo spoedig mogelijk de namen van hun afgevaardigden ter conferentie en den datum van hun aankomst in Egypte mede te deelen.

De Britsch-Indische Marine.

De mededeeling, door den Onderkoning te Delhi gedaan, dat opnieuw een koninklijke Indische marine worden gevormd, is, hoewel lang voorbereid, toch als een verrassing gekomen. In het eerste stadium van hare ontwikkeling zal de vloot bestaan uit 4 kleinschepen, 2 patrouille-vaartuigen, 4 trawlers, en 2 wachtschepen, zomede 1 depotschip. Behalve het houden van gewone oefeningen zal hare functie in vredetijd ten behoeve der Indische regering diensten te verrichten in de Perzische Golf en den Indischen Oceaan, marineverdediging te organiseren van de Indische havens, bewakingsdiensten te verrichten in den Indischen Oceaan en marine transportdiensten ten behoeve der Indische regering. Indiërs zullen tot de officieren benoemd kunnen worden. Het besluit der Indische regering is in overeenstemming met de politieke aanzien van de Rijks maritieme verdediging. Canada, Australië, Nieuw-Zeeland en Zuid-Afrika hebben maatregelen genomen voor de bescherming van hun kusten en hun zeehandel.

Het wordt gewenscht geacht, dat de Indische regering, met het oog op de verandering in de constitutie van Indië, welke de laatste jaren heeft plaats gehad dezelfde politiek volgt. Het ideaal, waarnaar de doelen volgens de admiraliteit moeten streven, is, dat hun eigene hulpbronnen moeten organiseren en ontwikkelen ter verdediging der plaatselijke maritieme belangen, in zoo nauw mogelijke samenwerking met koninklijke vloot, die met hare escaders van linesschepen en kruisers de algemeene bewaking der Rijkswateren ter zee handhaaft.

OPTICIEN - C. A. VAN MONSJOU
 VALKENBOSCHPLEIN 19 - TEL. 32167 - DEN HAAG

I BESCHERMT UW OOGEN MET
ZEISS-PUNKTALGLAZEN

WONINGBUREAU „DE CONCURRENT“
 Thomsonlaan 52 - Den Haag - Telefoon 36776
 Sterk concurrerende voorwaarden voor het:
 Koopen en Verkoop van Huizen, Huren en Verhuren
 van Huizen, Etages en Appartem., gem. en/of ongem.
 J. H. M. OHL, Gep. Kapt. O. I. L.

Apotheek M. L. ADAMA
 Bezuidenhout 111 - DEN HAAG - Telef. 70366
 Allopathische en Homoeopathische Geneesmiddelen
 Verbandstoffen en Ziekenverplegingsartikelen.
 MINERALE WATEREN 6148
 Binnen- en Buitenlandsche
 Verpakte Geneesmiddelen

ELECTRISCHE GEYSERS
 Goedkoop - Zuinig - Gevaarloos
 Complete Electriche Sanitaire Installatiën
W. G. SCHEERES
 Electro-technisch Bureau 5052
DEN HAAG
 Kantoor en Monstercamer Hooigracht 1c Telef. 15170 Magazijn en Werkplaats Laan van Rons en Doorn 9

Berichten der Afdelingen.

Afdeling Apeldoorn.
 Donderdagavond, 25 Februari, 8 uur precies, zal in het Minervatheater een filmvoorstelling gegeven worden van de films:
 „Een reis met D.s.s. Patria van de Rotterdamsche Lloyd van Rotterdam naar Batavia“ en „Een Molukureis met het s.s. Plancius van de Kon. Paketvaart Maatschappij“. — Hoogstwaarschijnlijk nog een mooi programma nummer en artistieke afwisseling.
 Entrée voor leden, begunstigers, hunne introductees en leerlingen van Gymnasia, H. B. S. en U. L. O. 0.25 + pl. bel. Alle andere belangstellenden f 0.50 pl. bel.
 Vergeef niet zooveel mogelijk andere belangstellenmode te brengen.
 Het Bestuur.

Afdeling Leiden.
 Jaarlijkse Algemeene Vergadering op Donderdag 25 Februari 1926, 's namiddags 4 uur, in het Nutsgebouw.
 Panten van behandeling:
 Jaarverslag over 1925.
 Rekening en verantwoording over 1925.
 Verkiezing van twee bestuursleden door het periodiek aftreden der Heeren Rijke en Van Hamel.
 Vaststelling van de kandidatenlijst voor de, voor de Afdeling opengevallen plaats in het Hoofdbestuur, door het periodiek aftreden van het lid den Heer Van Hamel.
 Verkiezing van twee afgevaardigden en plaatsvervangenden naar de Algemeene Vergadering der Vereniging.
 Hondvraag.
 De Secretaris,
 Mr. E. RIJKE.

Mededeelingen.

**Van het Informatie-Bureau:
 MET VERLOF UIT INDIE AANGEKOMEN
 AMBTENAREN.**
 W. Kooymans, Molenbaas bij 's lands baggerbedrijf te Belawan, Sliedrecht, Emmastraat 2.
 O. Schumacher, Controleur 1e kl. b. h. Binnenlandsch Bestuur, Leiden, Oegstgeesterlaan 21.
 J. K. Roeloffs, Gediplomeerd technisch ambtenaar 2e kl. bij 's lands gevangenis te Madioen, Den Haag, Banaanstraat 94.
 Ir. F. P. C. S. van der Ploeg, tijdelijk waarnemend hoofd van den dienst der Mijnverordeningen b. d. dienst v. d. Mijnbouw, Den Haag, Obrechtstraat 463.
 D. Bilderdijk, Opzichter 1e kl. b. d. Staatsspoor en Tramwegen, Warnsveld, Dorpstraat, p. a. E. van Bosheide.
 P. C. Drijfhout, Havenmeester 2e kl., Amsterdam, Amstel 280.
 Th. W. G. Ten Benschel, Teekenaar-constructeur b. d. Staatsspoor en tramwegen, Arnhem, Dullertstraat 48.
 A. Roders, Onderwijzer der 1e kl. b. h. openbaar Europeesch lager onderwijs, Deventer, Veenweg 88.
 Ir. P. A. Roelofs, Directeur van Gouvernementsbedrijven, Baarn, Nassaulaan 26.

VOOR DEN INDISCHEN DIENST ZIJN BESTEMD:
 Ir. M. H. H. van der Mey, Apeldoornse weg 188 te Arnhem, als ingenieur 3e klasse bij den Watersstaat en 's Lands B. O. W.;
 D. A. Arends, Anna Maria van Schurmanstraat 24 te Utrecht, als gouvernementsarts bij den Dienst der Volksgezondheid;
 Mej. C. W. Vos van Zalingen, Schuytstraat 340 te 's-Gravenhage, als Leerares bij het Openbaar Middelbaar Onderwijs;
 B. Groeneveld, Job, Vermeerstraat 83 II te Amsterdam en S. G. Smit, onderwijzer School 3, Botermarkt te Haarlem, beiden als Onderwijzer bij het Openbaar Europeesch Lager Onderwijs.

Mutatiestaat van 10 tot 17 Februari 1926.

Nieuwe Leden:
 Geïntroduceerd door:
 Vrouw van Veldhuyzen, Breda, Wilhelminastraat 10, f 5
 Ph. van der Mersch, Haarlem, Raamsingel 36, f 5
 Ph. H. Peyrot, Rector van het Gymnasium, Amersfoort, de Wiltlaan 3, f 5
 E. D. H. Schutter, Groningen, Guldenstr. 11a, f 5
 Groeneveld, Groningen, Groote Spilsluizen Z. Z. f 5
 F. C. Nienhuis, Oud-Hoofd van het Gevangeniswezen in N.-I., Den Haag, Hofzichlaan 21, f 5
 Willering, Den Haag, van Aerssenstr. 235, f 5
 J. Manschot, Administrateur s.f. „Wringinanom“, Batjoenbondo, f 6
 D. Kolthoff, onderneming „Kisaran“ bij Kisaran (S. O. K.) f 5

Afschrijven:
 C. C. Zevenrijn, Hilversum, Susannapark 6.
 Douair. Jhr. W. C. Clifford Kocq van Breugel te Breda, Secretaris afd. Haarlem.
 den Heer E. Roodhuyzen te Amersfoort.
 den Secretaris-Penningmeester afd. Groningen.
 den Heer W. C. Muller te Den Haag.
 den Heer F. van Peski te Den Haag.
 Hoofdvertegenwoordiger „Oost en West“ in N.-I.

Adresveranderingen:
 van der Veen, Indoloog, Leiden, Rijn- en Schiedade 127.
 van der Meulen, van: Dieren, Stationsplein 18 (afd. Arnhem), naar: Djeddah, p. a. Consulat des Pays-Bas.
 C. A. Krul, van: Amsterdam, naar: Heemstede, Oosterboulevard 11, f 5.
 van Feith, Journalist, van: Amsterdam, N.-Z. Voorburgwal 278-80, naar: Den Haag, Nieuwe Laan 16, f 5.
 M. C. A. Westendorp-v. Krieken, Nijmegen, van: Rembrandtstraat 86, naar: van Broeckhuysenstr. 6.
 E. Andela, O.-I. Ambtenaar m. v. van: Den Haag, Heeklaan 340, naar: Brussel, Hotel de la Poste, Rue d'Argent 10-12.
 F. Gey van Pittius, Oud Generaal-Majoor, Den Haag, van: Madurastr. 14, naar: Riouwstr. 50.
 A. M. Jockes, Lid van de 2de Kamer, Den Haag, van: Carel van Bylandtlaan 11, naar: Dedelstr. 25.
 P. W. Keller, Onderwijzeres, van: Den Haag, Franckenstr. 76, naar: Weltevreden, Dep. van Onderwijs.
 R. P. Schäffer, Agent Ned.-Ind. Handelsbank, van: Amsterdam, naar: Soerabaja.

WIJ VERVAARDIGEN
 ALLE soorten drukwerk met één uitzondering: het slechte.
Een proef zal U overtuigen
 zoals zoovelen vóór U overtuigd werden en onze klanten bleven.
N.V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG :: NOBELSTRAAT 20 :: TEL. 11987

UW ADRES
 VOOR
Gedistilleerd en Gebottelde Wijnen
 IS
Firma Wed. J. C. VAN DEN BERG & Co.
JACOB VAN CAMPENPLEIN 12
DEN HAAG - TELEF. 35212
FILIAAL: ASTERSTRAAT 107
TELEFOON 36308

De kunst van Adverteeren
 Als de vertegenwoordiger van een zaak zich bepaalt tot het afgeven van een visitekaartje en dan heen gaat, zal hij zeker geen orders krijgen. Daarvoor is noodig, dat hij den menschen iets vertelt, hen overtuigt, dat zijn artikelen beter zijn dan andere en waarom.
 Uw Advertentie moet niet slechts een visitekaartje zijn, doch den lezers iets mededeelen, hen overtuigen, dat zij bij U beter bediend worden dan bij uw concurrenten.

Het beste adres voor prima kwaliteit
HEEREN- en DAMES-SCHOEISEL
 NAAR MAAT tegen zeer voordeelige prijzen is
JOHAN HEUTS - 's-GRAVENHAGE
 GROOT HERTOGINNELAAN hoek VOLTASTRAAT
 Concurrereet met de beste huizen uit het Buitenland
 TEVENS PRIMA REPARATIE-INRICHTING

G. J. R. VAN DER GAAG & ZON
 GROENMARKT 27
 TELEPH. No. 12512 DEN HAAG
 DROGERIEN :: CHEMICALIËN
 DEPOT DER MEEST BEKENDE BINNEN-
 EN BUITENLANDSCHE SPÉCIALITÉS 5023

C. HOYNG
 SPUISTRAAT 20-22 DEN HAAG
 AMSTERDAM - UTRECHT
KRISTAL - PORSELEIN
 VAZEN, BLOEMPOTTEN, ZUILEN MET
 POTTEN, KLOKSTELLEN, ENZ., ENZ.,
 UIT DE PLATEELBAKKERIJ
 „ZUID-HOLLAND" TE GOUDA 5027
 MAIL- en HUTKOFFERS in alle afmetingen
 Garantie voor gave overkomst

TOKO BOGOR
 Suezkade 122b - DEN HAAG - Tel. 33472
 Wederom ontvangen 5027
**DE GEKORRELDE
 AREN-PALMSUIKER**
 Een delicatessé voor de Boterham

WISBRUN & LIFFMANN
 Veenestraat 35-37 - Tel. 12503 - Den Haag
 DAMES MODEARTIKELEN.
 ZIJDEN STOFFEN, FLUWEELEN, KANTSTOFFEN.
 ALLE SOORTEN GARNEERINGEN. ENZ.
 BALARTIKELEN. 5023

**EEN VERSTANDIG
 ZAKENMAN**
 doet verstandige dingen.
 Hij zorgt voor een goed ingerichte administratie.
 kundig personeel, een net ingericht kantoor, om
 zijn klanten behoorlijk te ontvangen en bedienen,
 Natuurlijk levert hij ook prima artikelen.
 Zijn firma moet een goeden indruk maken op
 zijn klanten en op hen, die hij tot zijn klanten wil
 maken. Daarvoor zorgt hij ook, dat zijn handels-
 drukwerk een correcten indruk maakt, zoowel wat
 betreft stijl als uiterlijk.
 Ook zijn reclamédrukwerk moet er aanlokkelijk
 uitzien, want hij weet, dat *slecht reclamédruk-
 werk wel drukwerk, maar geen reclame zou zijn.*
 Hij zoekt dus voor zijn drukwerk een drukker
 die zoo goedkoop mogelijk is, maar niet ten koste
 van de kwaliteit van het drukwerk. Hij weet, dat
 dan de zuinigheid de wijsheid zou bedriegen.
 Dergelijk verstandige zakenlieden bestellen tot
 hun groote tevredenheid hun drukwerk bij een
 der beste drukkerijen van Den Haag: S

N. V. DRUKKERIJ TEN HAGEN
 DEN HAAG - NOBELSTRAAT 20 - TEL. 11987

Confiserie en Chocolaterie Royales
J. A. KRUL
 Salon de Rafraîchissements 5015
 NOORDEINDE 44 DEN HAAG

HOTEL „DE TWEE STEDEN" RESTAURANT „DE TWEE STEDEN
Buitenhof Telefoon Nos. 15950 - 15951 - 10062 's-Gravenhage
FAMMIE HOTEL EERSTE RANG IN HET THE DANSANT - DINER CONCERT
CENTRUM DER STAD ROEMEENSCH ORKEST
 SPECIALE TARIEVEN VOOR LANGDURIG VERBLIJF
 KAMERS MET STROOMEND WATER EN PRIVE BAD
 UITSTEKENDE KEUKE
 GERENOMMEERDE WIJNKELDE

Vereeniging „OOST en WEST"
 HOOFDBESTUUR: Heulstraat 17, 'S-GRAVENHAGE.

STUDIE-COMMISSIE. De gedelegeerde dezer Commissie, de Heer J. C. HIETINK, Prins Mauritsplein 23, Haag, Tel. 50752, neemt belangeloos de zorg op zich van in Nederland vertoevende kinderen en lieden uit Oost- en West-Indië, die hier te lande geen familie of kennissen hebben, die dit kunnen.

INFORMATIE-BUREAU ten behoeve van personen, die een werkkring zoeken in Nederl. Oost- of West-Indië of daartoe hunne kinderen of pupillen willen opleiden, ook voorlichting verstrekkende op elk gebied personen van Indië komende of aanraking met Indië zoekende. Men wende zich tot den Secretaris, Heulstraat 's-Gravenhage, Telef. 14519, Bureau-uren 10—12 v.m. en 2.30—4 n.m. Schriftelijke verzoeken om inlichting zonder bijvoeging van porto voor de beantwoording worden als regel buiten beschouwing gelaten.

TEHUIS VOOR INDISCHE STUDENTEN, Prins Mauritsplein 23, Den Haag, Telef. 50752. Dit „Tehuis" biedt aan studeerenden van alle landaarden uit Oost- en West-Indië, wier ouders niet in Nederland toeven, tegen matigen prijs een tijdelijk verblijf aan, desgewenscht met hulp en voorlichting. Aan te richten tot den Directeur, den Heer J. C. HIETINK of den administrateur, den Heer W. MEIJER.

TEHUIS VOOR NEDERLANDSCH-INDISCHE BEDIENDEN, „Persinggahan", van Boetzelaerlaan 's-Gravenhage, waar Ned.-Ind. bedienden een tijdelijk onderkomen en hulp en raad kunnen vinden. Ind. bedienden, die met een familie naar Indië willen terugkeeren, een dienst zoeken of van dienstbetre willen veranderen, wenden zich tot den Directeur, den Heer F. DE MUNNIK, Telef. No. 50248.

LEESZAAL, Heulstraat 17. Bevat de actueele lectuur betreffende Oost- en West-Indië.

NEDERLANDSCHE REISVEREENIGING (Anna Paulownastraat 48, Den Haag). Samenwerking ten aan hen die uit Nederland naar Indië gaan en omgekeerd, op de landreis in Europa reisgelegenheden verstrekken als waarborg voor een billijke en belangwekkende reis.

BUREAU VOOR ADVIEZEN op huishoudelijk- en maatschappelijk gebied, onder leiding van de d. J. Franco Mendes—Calisch en L. Kappéjine van de Coppello—Wijgers. Spreekuur Donderdagmiddag 2—4 en volgens afspraak, Nic. Maessstraat 57, Amsterdam, Tel. 22492.
 Aan dit bureau is een cursus verbonden ter opleiding van vrouwen en meisjes die naar Indië gaan.

* * Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17 en de d. MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

- a. 1. Een boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn. (Tweede druk) Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
2. Onze Oost. II. Iets over den Inlander en zijn Zieleleven, door T. J. BEZEMER. Prijs: f 0.05 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
- b. Onze West Tweede druk bestaande uit:
  1. De Kolonie Suriname, door FRED. OUDSCHANS DENTZ;
  2. De Kolonie Curaçao, door Mr. B. DE GAAY FORTMAN. Prijs: f 0.50 en f 0.06 frankeerkosten.
- c. Staats- en particuliere betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen: Werkkring Vooruitzichten.
  - No. I. De Bestuursambtenaren in Nederl.-Indië. (Thans in revisie). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. II. De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie. (Thans in revisie). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. III. De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië. (2de verbeterde druk). Prijs: f 0.50 per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.
  - No. IV. De Ingenieur in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.75 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. V. De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VI. De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. VII. De Vooruitzichten van den Nederlandschen Arts in Nederl.-Indië, zoomede verplegers en verpleegsters, militaire apothekers bij den Burgerlijken Militairen Geneeskundigen Dienst aldaar. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. VIII. De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië. Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. IX. De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederl.-Indië. (Opnieuw herzien). Prijs: f 0.20 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
  - No. X. De Ambtenaar bij den Post-, Telegr.- en Telef.dienst in N.-I. (Op nieuw herzien). Prijs: f 0.25 per exemplaar en f 0.06 frankeerkosten.
  - No. XI. De Geëmpl. bij de Rubber-(caoutch.) cultuur en bij eenige Bergcultures in N.-Indië. Prijs: f 0.40 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.

- Onze Koloniën. Prijs f 0.35 per exemplaar en f 0.04 frankeerkosten.
Serie I - No. 1. Nederlandsch-Indië en de handel. 2. Indische toestanden gezien door een Inlander. 3. Het leven van den bestuursambtenaar in het binnenland. 4. Sarikat-Islam. 5. De Suikernijverheid in Nederlandsch-Indië. 6. De afschaffing van de laatste heerendiensten op Java. 7. Denkbeelden der Inlanders van onzen Indischen Archipel omtrent het ontstaan van ziekten. 8. De Europeesche vrouw in Indië. 9. De bosschen van Nederl.-Indië, hunne benutting en verzorging. 10. Over de Kolonie Suriname.	Serie II - No. 1. De militaire positie van Nederlandsch-Indië. 2. Het Javaansch tooneel. 3. Het spoor- en tramwegwezen in Nederlandsch-Indië. 4. De theecultuur op Java. 5. 's Lands Plantentuin te Buitenzorg. 6. Een doode taal in Indië. 7. De inlandesche dorpsgemeenschap op Java. 8. De rijstteelt in Nederlandsch-Indië. 9. De Javanen gelijk hij schijnt en is. 10. Brandende Koloniale Vraagstukken.

Bovenstaande werkjes zijn ook verkrijgbaar bij den Hoofdvertegenwoordiger Vereen. in Ned.-Indië, den Heer Mr. K. FAUSER, Tandjong Balei, Sumatra's Oostkust.

Koninklijke Paketvaart-Maatschappij.
 Geregelde mail-, passagiers en vrachtgoederendienst.
 tusschen de havens in den Nederlandsch-Indischen Archipel, in verbinding met Singapore, Penang en Australië
 Uitvoerige dienstregelingen zijn verkrijgbaar bij de Directiën te Amsterdam en te Batavia. 5015

Zeebaboe's en Jongen beschikbaar.
 Te bevragen in „PERSINGGAHAN"
 Advies Bureau en Tehuis voor Nederl. Ind. Bedienden van Boetzelaerlaan 2 DEN HAAG Tel. 5024